Gemeenschappelijk Regeling Waddenfonds

Jaarstukken 2018

Verslagperiode 1 januari tot en met 31 december 2018

INHOUDSOPGAVE

1. JAARVERSLAG 3

1.1 INLEIDING 3

1.2 HET JAAR 2018 IN VOGELVLUCHT 4

1.2.1 Subsidiesporen 4

1.2.2 Subsidieverstrekking 4

1.2.3 Organisatie 5

1.2.4 Rapport Rekenkamers/managementletter accountant 5

1.2.5 Implementatie Dashboard Waddenfonds 6

1.2.6 Geografisch Informatie Systeem (GIS) 6

1.2.7 Waddencongres 'Waddenzee Wereldklasse' 6

1.2.8 Administratieve Organisatie 6

1.2.9. Monitoring 7

1.2.10 Subsidieplafonds 2018 7

1.2.11 Subsidieaanvragen 7

1.3. TOELICHTING TOEGEKENDE SUBSIDIES 9

1.3.1 BLI 9

1.3.2 Openstelling duurzame recreatie en duurzaam toerisme (DTR) (2017-01) 10

1.3.3 Brede thematische openstelling (2017-02) 11

1.3.4. Investeringskader Waddengebied (IKW) 13

1.3.5. Advieskostenregeling 15

1.4: JAARCIJFERS 16

1.4.1: Verleende subsidies 2018 - openstellingen 17

1.4.2: gereserveerde en verleende subsidie meerjarig, grote (majeure) projecten: 17

1.4.3: In 2018 vastgestelde projecten 18

1.5 PROJECTMONITORING EN EVALUATIE WADDENFONDS 19

1.5. 1 Ontwikkeling monitorings- en evaluatiesystematiek 19

1.5.2: Kennishuishouding 19

1.5.3 Verhouding Ecologie/ Economie 20

1.6: ORGANISATIE EN UITVOERING 22

1.6.1: Dagelijks bestuur en algemeen bestuur 22

1.6.2: Uitvoeringsorganisatie 22

1.6.3: Commissie Kwaliteitstoetsing Waddenfonds 23

1.6.4: Adviescommissie subsidieregelingen 2017-01,2017-02 en 2018-02 Waddenfonds 23

1.6.5: Adviescommissie rechtsbescherming Waddenfonds 24

1.7 BEHEER EN CONTROLE 25

1.7.1 Beheerorganisatie 25

1.7.2. Bezwaar en beroep 25

1.7.3. Wet Openbaarheid Bestuur (WOB) 26

1.7.4. Klachten 26

1.7.5 Controle 26

1.8 COMMUNICATIE EN PUBLICITEIT 28

1.8.1 Communicatie en publiciteit *28*
1.8.2 Nationaal congres *28*
1.8.3 Informatiebijeenkomsten *28*
1.8.4 Perscommunicatie *29*
1.8.5 Geografisch Informatiesysteem *29*
1.8.6 Overige communicatie *29*
1.9 PROGRAMMAVERANTWOORDING 30
PARAGRAFEN 30
1.9.1 Paragraaf bedrijfsvoeringkosten *30*
1.9.2 Paragraaf financiering *31*
1.9.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing *32*
1.9.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen *34*
1.9.5 Paragraaf grondbeleid *34*
1.9.6 Paragraaf lokale Heffingen *34*
1.9.7 Paragraaf verbonden partijen *34*

2. JAARREKENING 35

2.1 BALANS 35
2.1.1 Balans per 31 december 2018 ..... *35*
2.1.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2018 ..... *37*
2.1.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling *38*
2.1.4 Toelichting op de balans per 31 december 2018 ..... *40*
2.1.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten over 2018 ..... *45*
2.2 PUBLICATIE WET NORMERING TOPINKOMENS 49

3. OVERIGE GEGEVENS 50

3.1 RESULTAATBESTEMMING 50

1. Jaarverslag

1.1 Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van het Waddenfonds over 2018. Het Waddenfonds heeft in 2018 belangrijke stappen gezet om het Waddengebied blijvend economisch en ecologisch te versterken.

Door toezeggingen reserveringen voor subsidies met een bedrag van € 47,5 miljoen uit het Waddenfonds wordt er in totaal voor bijna € 111 miljoen in het Waddengebied geïnvesteerd. Nadat we in 2017 met een nieuw Uitvoeringskader van start zijn gegaan, was 2018 het jaar waarin geoogst werd. Een aantal majeure projectaanvragen heeft het beoordelings- en besluitvormingstraject doorlopen en een bijdrage van het Waddenfonds toegezegd gekregen.

In dit jaarverslag schetsen wij eerst in vogelvlucht de belangrijkste gebeurtenissen van dit jaar (paragraaf 1.2). Daarna geven wij informatie over de projecten waarvoor in 2018 subsidie is toegekend of waarvoor subsidie is gereserveerd. Het gaat daarbij zowel om de projecten die in het kader van het Budget Lokale Innovaties bij ons zijn ingediend als om de projecten uit de thematische openstellingen en om de majeure projecten (paragraaf 1.3). Vervolgens lichten wij de jaarcijfers toe en brengen die in beeld (paragraaf 1.4) en staan wij uitgebreider stil bij de ontwikkelingen op het gebied van projectmonitoring en evaluatie (paragraaf 1.5). In paragraaf 1.6 geven we inzicht in de verschillende aspecten van de organisatie van het Waddenfonds in 2018 en in paragraaf 1.7 staan we stil bij de onderdelen Beheer en controle. We sluiten dit jaarverslag af met een blik op de specifieke gebeurtenissen die in het kader van de communicatie over en door het Waddenfonds hebben plaatsgevonden (paragraaf 1.8).

1.2 Het jaar 2018 in vogelvlucht

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste ontwikkelingen geschetst die zich in 2018 hebben voorgedaan.

1.2.1 Subsidiesporen

De vier hoofddoelen van het Waddenfonds zijn:

1. Het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het Waddengebied.
2. Het verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee.
3. Een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied, gericht op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied en de direct aangrenzende gebieden.
4. Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied.

Met de volgende subsidiesporen wordt hieraan invulling gegeven:

A: Subsidieregeling Budget Lokale Innovaties (BLI): dit spoor richt zich met name op lokale ondernemers en vragen uit de gemeenschappen in het Waddengebied die op kleinere schaal bijdragen aan de verduurzaming en de leefbaarheid van het gebied.

B. Thematische subsidieregelingen: Op basis van deze regelingen kan subsidie worden gevraagd voor activiteiten die gericht zijn op één of meer van de volgende acht hoofdthema's; natuur, werelderfgoed, bodem, duurzame recreatie, energietransitie, duurzame havens, duurzame visserij en een duurzame agrarische sector.

C. Majeure projecten/Investeringskader Waddengebied (IKW): richt zich op alle vier de doelstellingen van het Waddenfonds.

D. In de begroting wordt ieder jaar een bedrag gereserveerd om een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied te ontwikkelen en op peil te houden. In 2018 is hiervoor subsidie toegekend aan de Waddenacademie.

1.2.2 Subsidieverstrekking

In 2018 zijn voor alle drie trajecten openstellingen geweest, zijn er aanvragen ingediend en aanvragen gehonoreerd.

Voor Budget Lokale Innovatie is in 2018 in eerste instantie € 500.000 beschikbaar gesteld. In 2018 is er voor € 234.252 toegekend. Omdat er in het veld een merkbare toenemende belangstelling is heeft het dagelijks bestuur op 14 december 2018 besloten om het subsidieplafond te verhogen naar € 1.000.000,- en de uiterste indieningstermijn te verlengen tot 13 december 2019.

Voor de thematische subsidieregeling (2018-02) die aansluit bij de acht hoofdthema's is € 8 miljoen beschikbaar gesteld. Per aanvraag draagt het Waddenfonds maximaal € 500.000 bij aan het project. Om aanvragers goed te informeren, zijn er twee voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Aanvragen konden worden ingediend in de periode van 3 december 2018 tot 18 januari 2019. Een externe deskundigencommissie adviseert het dagelijks bestuur over de rangschikking van aanvragen.

Daarnaast is er subsidie verstrekt aan projecten uit de openstelling 2017-01 met als thema duurzame recreatie en toerisme (DRT) en 2017-02 met een brede openstelling. Vanuit het IKW) is in 2018 € 42 miljoen gereserveerd door het algemeen bestuur Waddenfonds voor de uitvoering van verschillende projecten in de komende jaren. Daarmee is in totaal een investering van € 101 miljoen aan subsidiabele kosten gemoeid. Voor verdere toelichting verwijzen we u naar 1.3.

Nieuw in 2018 was de advieskostenregeling ter ondersteuning van de aanvragen voor de subsidieregeling 2018-02. Potentiële aanvragers konden een voucher van maximaal € 5.000 aanvragen om daarmee een adviseur in schakelen die hen hielp bij het formuleren en schrijven van hun subsidieaanvraag bij de thematische subsidieregeling 2018-02. Er zijn 36 aanvragen ingediend voor deze advieskostenregeling.

1.2.3 Organisatie

De Uitvoeringsorganisatie Waddenfonds is in 2018 getroffen door ziekte en overlijden. Daarnaast heeft de Uitvoeringsorganisatie te maken met (tijdelijke) extra werkzaamheden om te kunnen voldoen aan de wensen die voortvloeien uit de toepassing en uitwerking van het IKW en om de werkzaamheden rond de twee andere subsidietrajecten uit te voeren. In verband daarmee heeft de Uitvoeringsorganisatie Waddenfonds de formatie tot in elk geval eind 2019 uitgebreid met 4 fte.

1.2.4 Rapport Rekenkamers/managementletter accountant

De Algemene Rekenkamer bracht in 2012 een rapport uit over de uitvoering van het Waddenfonds in de periode 2006-2011 en het decentralisatieproces. In het rapport werd een aantal aandachtspunten geformuleerd voor de uitvoering van het Waddenfonds na decentralisatie. De decentralisatie werd in 2012 een feit met de oprichting van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds. De door de Rekenkamer aangegeven aandachtspunten vormden de basis voor de Beleidsbrief Decentralisatie Waddenfonds die de Noordelijke en de Randstedelijke Rekenkamer (hierna: de Rekenkamers) op 1 augustus 2012 hebben aangeboden aan de Staten van de Waddenprovincies. In deze beleidsbrief zijn zes aanbevelingen opgenomen, bedoeld om tot een doelmatige en doeltreffende uitvoering van het Waddenfonds te komen.

In 2016 besloten de Noordelijke en Randstedelijke Rekenkamers om een onderzoek uit te voeren naar het gedecentraliseerde Waddenfonds. In de eerste plaats om na te gaan wat er met de zes aanbevelingen uit de Beleidsbrief was gebeurd, die de Rekenkamers in 2012 hadden afgegeven. En in de tweede plaats om inzicht te krijgen in hoe de uitvoering van het gedecentraliseerde Waddenfonds in brede zin is verlopen in de periode 2012 tot en met 2016. Het onderzoek dat de Rekenkamers in 2017 uitvoerden, beperkte zich tot de uitvoering van het Waddenfonds. Het beleid dat het Rijk, de Waddenprovincies en de Waddengemeenten gezamenlijk voeren voor het Waddengebied is niet onderzocht. De Rekenkamers onderzochten niet alleen in hoeverre de aanbevelingen van de Rekenkamers, maar ook andere tussentijdse verbetervoorstellen hebben geleid tot een meer doelmatige en doeltreffende uitvoering van het Waddenfonds. Indien relevant zijn ook ontwikkelingen tot medio 2017 in het onderzoek betrokken.

Het rapport van de Rekenkamers 'Het Waddenfonds gemonitord' werd in januari 2018 gepresenteerd aan de Staten van de drie Waddenprovincies. Ten tijde van het uitbrengen van het rapport was al aan de meeste van de aanbevelingen voldaan. Aan de aanbeveling ten aanzien van het realiseren van een monitorings- en evaluatie systematiek is inmiddels ook voldaan. Voor de inhoud van het rapport en de bestuurlijke reactie verwijzen wij u graag naar de website van de Rekenkamers:

https://www.noordelijkerekenkamer.nl/onderzoek/actuele-rapporten/187-waddenfonds

en

https://www.randstedelijke-rekenkamer.nl/onderzoek/waddenfonds/?provincie=noord-holland

1.2.5 Implementatie Dashboard Waddenfonds

In 2017 heeft het Waddenfonds een digitaal dashboard laten bouwen met als doel de informatie uit verschillende procesmatige en financiële systemen te kunnen gebruiken om inzicht te krijgen in de subsidies en de voortgang van het fonds. Een belangrijke nevenfunctie van het Dashboard is dat de informatie die in de afzonderlijke systemen is geregistreerd, zoals projectinformatie en financiële informatie, kan worden vergeleken en bewaakt. In 2018 is het dashboard in gebruik genomen.

1.2.6 Geografisch Informatie Systeem (GIS)

In 2018 is op de website van het Waddenfonds de GIS-kaart geïmplementeerd. Op de kaart worden alle projecten die met steun van het Waddenfonds tot stand komen of zijn gekomen, in beeld gebracht. Er kan in verschillende categorieën naar projecten worden gezocht. Per project wordt onder andere aangegeven in welk stadium het traject zich bevindt: in voorbereiding, in uitvoering of afgerond. Ook staat er bij ieder project een korte omschrijving.

1.2.7 Waddencongres 'Waddenzee Wereldklasse'

De trilaterale ministersconferentie Wadden werd op donderdag 17 en vrijdag 18 mei in Leeuwarden gehouden. Rondom deze conferentie organiseerde het Waddenfonds samen met het RCW, de Waddenacademie en de drie Waddenprovincies het congres 'Waddenzee Wereldklasse', op donderdag 17 mei in de Stadsschouwburg De Harmonie in Leeuwarden. Meer informatie over het Waddencongres, leest u in paragraaf 1.8 Communicatie en Publiciteit.

1.2.8 Administratieve Organisatie

De Administratieve Organisatie (AO) van het Waddenfonds dient als oplegger voor de uitwerking per organisatie en organisatieonderdeel die betrokken is bij de uitvoering van de werkzaamheden van het Waddenfonds.

Het stuk richt zich op de rechtmatigheid van de besteding van de middelen van het Waddenfonds. Dat betekent dat transparant moet zijn hoe de processen lopen, wie of welke actor daarbinnen welke verantwoordelijkheden heeft en wie waarvoor bevoegd is. Om als organisatie de betrouwbaarheid van de informatievoorziening te kunnen waarborgen en vast te kunnen stellen dat de naleving van regelgeving voldoet aan de daaraan te stellen eisen, is een geheel van ondersteunende maatregelen nodig. Dit geheel van maatregelen wordt aangeduid als Administratieve Organisatie en de daarin verankerde Interne Controle (AO/IC).

Veranderingen in processen alsmede aanbevelingen van de accountant hebben ertoe geleid om in 2018 een hernieuwde Administratieve Organisatie samen te stellen en deze is door het dagelijks bestuur op 14 december 2018 vastgesteld.

1.2.9. Monitoring

Het afgelopen jaar is veel energie gestoken in het opzetten van monitoring. Vanuit het Waddenfonds was eind 2017 al een taskforce in het leven geroepen om een goed monitorings- en evaluatiesysteem te ontwikkelen. De Noordelijke en Randstedelijke Rekenkamers drongen in het onderzoek dat zij eind 2017 uitvoerden ook nog eens aan op het ontwikkelen van een dergelijk systeem. In paragraaf 1.5 vindt u een uitgebreide toelichting op het in 2018 ontwikkelde monitorings- en evaluatiesysteem.

1.2.10 Subsidieplafonds 2018

Het dagelijks bestuur van het Waddenfonds maakte voor het jaar 2018 de verdeling van de budgetten als volgt in de vorm van subsidieplafonds.

Beschikbaar budget en opengestelde thema's in 2018

THEMA'S	BUDGET
Subsidieregeling Budget Lokale Innovaties Waddenfonds 2018 Budget Lokale Innovaties	€ 1.000.000
Subsidieregeling Waddenfonds 2018 / 02	€ 8.000.000
Natuur Werelderfgoed, cultuurhistorie en landschapsontwikkeling Bodem, water, licht en geluid Duurzame recreatie en duurzaam toerisme Verduurzaming energiehuishouding Duurzame waddenhavens Duurzame visserij Duurzame agrarische sector	
Subsidieregeling advieskosten Waddenfonds 2018/03	€ 300.000
Natuur Werelderfgoed, cultuurhistorie en landschapsontwikkeling Bodem, water, licht en geluid Duurzame recreatie en duurzaam toerisme Verduurzaming energiehuishouding Duurzame waddenhavens Duurzame visserij Duurzame agrarische sector	
Totaal beschikbaar gesteld budget in 2018	€ 9.300.000

1.2.11 Subsidieaanvragen

In 2018 heeft het Waddenfonds in totaal 100 subsidieaanvragen ontvangen en behandeld. Daarvan zijn er 63 toegekend. Alle 36 aanvragen die ingediend zijn voor de voucherregeling, zijn toegekend.

Voor de subsidieregeling brede tender 2017-02 zijn 31 aanvragen ingediend, daarvan zijn 9 toegekend, 1 aanvraag is niet in behandeling genomen en 21 aanvragen zijn afgewezen. Voor de subsidieregeling BLI zijn 17 aanvragen ingediend, 9 zijn toegekend, 3 afgewezen, 2 ingetrokken en 3 zijn nog in behandeling. Bij de openstelling IKW zijn 16 aanvragen ingediend. Daarvan zijn er 9 toegekend, 1 afgewezen, 1 ingetrokken en 5 nog in behandeling.

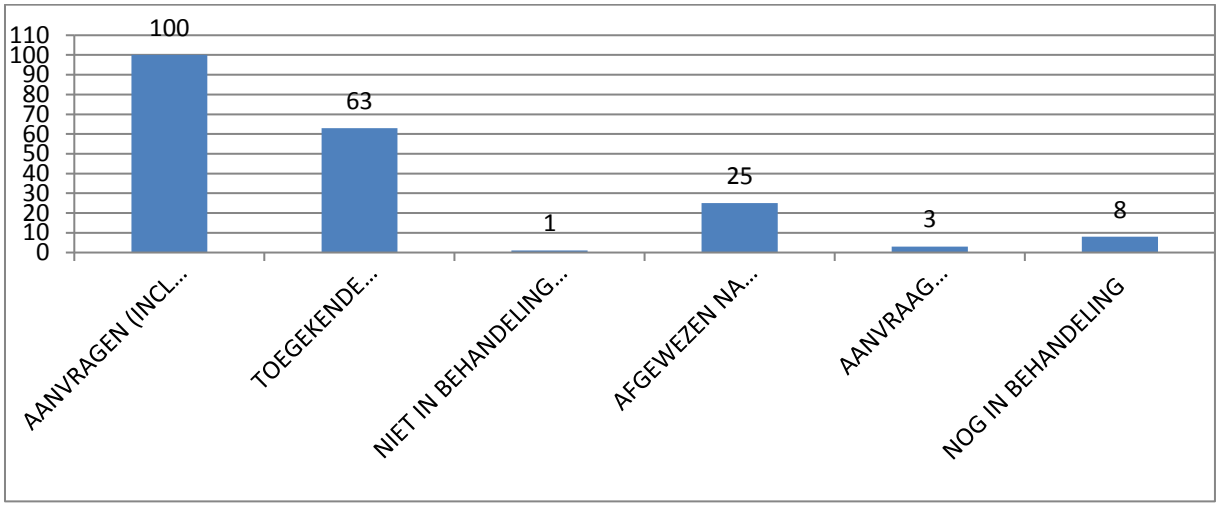

1.3. Toelichting toegekende subsidies

In deze paragraaf belichten we kort de projecten die een subsidie toegekend hebben gekregen.

1.3.1 BLI

Voor de subsidieregeling Budget Lokale Innovaties is in 2018 € 500.000 beschikbaar gesteld en is er voor € 234.252,- toegekend.

Molen de Phenix

Voor de verbouw van de Amelander molen de Phenix is een subsidie verstrekt van € 50.000,--. De stichting Amelander Musea wil op het eiland de Phenix ombouwen tot een oliemolen. De totale kosten zijn € 141.000,--. In de molen worden straks door vrijwilligers oliehoudende zaden verwerkt tot onder andere zeep en andere cosmetische artikelen, die onder de naam 'Amelander Product' op de markt zullen worden gebracht.

Haven Den Oever

Er is € 43.500,-- beschikbaar om de historische haven in Den Oever voor toeristen aantrekkelijker te maken. De stichting Onderdak Nautisch Erfgoed Wieringen wil € 141.000,-- investeren in een multifunctioneel gebouw, dat dienst zal doen als werkplaats, ontmoetingsplaats voor vissers en vrijwilligers en als infopunt voor toeristen. Ook zal het gebouw dienen als vertrekpunt voor vaartochten met historische schepen.

Eerstelijnszorg Minnertsga

Voor het behoud van de eerstelijnszorg in Minnertsga en omgeving heeft het Waddenfonds € 50.000 beschikbaar gesteld. In dorpshuis De Doarpsfinne worden ruimtes geschikt gemaakt voor zorgverleners van maatschappelijke en medische zorg.

Dorpshuis Bierum

Het Groninger dorp Bierum krijgt een subsidie van € 18.000 voor de ombouw van de plaatselijke sporthal tot dorpshuis.

Cranberryteelt Texel

Op Texel wordt door het Waddenfonds € 24.750 geïnvesteerd in het opzetten van een expertisecentrum voor de cranberryteelt.

Veur Aaltied

In december heeft Veur Aaltied een subsidie van € 19.500 toegezegd gekregen. Het project wil op een persoonlijke manier het verhaal en de geschiedenis van tien kerken en hun samenleving langs de Groninger Waddenkust duidelijk maken.

Periscoop Wieringen
Er is € 6.500,-- subsidie toegezegd om het toerisme rondom de Periscoop in Wieringen te versterken, wordt de gigantische kijker uitgebreid met een camerasysteem, zodat beelden van de periscoop via allerlei kanalen verspreid en gedeeld kunnen worden.

Reizende tentoonstelling Helderse Helden
Er is € 10.000,-- subsidie toegezegd aan de reizende tentoonstelling 'Helderse Helden'. Het project realiseert een reizende tentoonstelling ten behoeve van 28 regionale basisscholen.

We wolle us Klaai werom
De Stichting Sense of Place krijgt € 12.000 subsidie voor het startevenement "Wy wolle us klaai werom" georganiseerd als startpunt van Terp Fan de Takomst.

Er was half december nog ongeveer € 250.000 beschikbaar binnen het subsidieplafond BLI. Het dagelijks bestuur heeft op 14 december 2018 besloten om het subsidieplafond te verhogen naar € 1.000.000,- en de uiterste indieningstermijn voor aanvragen te verlengen tot 13 december 2019.

1.3.2 Openstelling duurzame recreatie en duurzaam toerisme (DTR) (2017-01)

Met de openstelling DRT 2017-01 hebben de betreffende indieners, die bij een vergelijkbare openstelling in 2016 waren afwezen, de kans gekregen hun projectaanvraag te verbeteren en opnieuw in te dienen. In februari 2018 besloot het dagelijks bestuur, op advies van een externe deskundigencommissie, € 1,9 miljoen subsidie te verlenen voorzes projecten die vallen onder het thema duurzame recreatie & duurzaam toerisme (DRT).

Ecomare
Ecomare op Texel ontving een subsidie van € 500.000 voor de ontwikkeling van de Werelderfgoed Waddenzee Experience. Het project betreft het bouwen van een nieuwe expositie over het Werelderfgoed Waddenzee, waarin de kernkwaliteiten van het waddengebied centraal staan. Daarnaast wordt het thema Mens en Wad opgenomen in de experience, waarin onder meer een beroep gedaan wordt op de verschillende zintuigen van de bezoekers, bijvoorbeeld met een interactieve vloer.

Museum Kaap Skil
Voor Museum Kaap Skil in Oudeschild is een bedrag van € 500.000,- beschikbaar gesteld voor een nieuw project over scheepswrakken en de Gouden Eeuw. Het museum Kaap Skil in Oudeschild op Texel ontwikkelt een permanente en duurzame tentoonstelling over de archeologisch unieke vondsten die in 2016 zijn gedaan van het Palmhoutscheepswrak. Duikers vonden toen onder meer kleding uit het Ottomaanse Rijk, afkomstig uit het schip dat in de 17e eeuw voor de kust van Texel is vergaan.

Seinpaalduin

Ook voor de toeristische ontwikkeling van Seinpaalduin op Terschelling stelde het fonds € 123.000,-- subsidie beschikbaar. Seinpaalduin staat bekend als het mooiste uitzichtpunt op Terschelling. Het project voorziet in de aanleg van een obstakelvrij wandelpad naar de Seinpaalduin op Terschelling. Dit gebeurt door een wandelpad van beton en andere verhardingsmiddelen aan te leggen. Op de duin wordt een informatiepunt met zitelementen, informatiepanelen en een oriëntatiehulpmiddel (windroos) in de buitenlucht gecreëerd.

Stoomsleepboot Holland
Voor de Museumhaven van Den Helder wordt de historische Stoomsleepboot Holland opgeknapt en aangepast voor bezichtiging door toeristen. De toegevoegde waarde van dit project zit met name in de instandhouding en herbestemming van maritiem erfgoed en versterkt de toeristisch infrastructuur van Den Helder. Het verhaal over de stoomsleepboot is informatief en past bij de lokale economische en culturele geschiedenis van Den Helder. De bijdrage van het Waddenfonds voor dit project is € 93.786,-

Natuurbeleefcentrum Texel
Met dit project wordt beoogd een Natuurbeleefcentrum aan de rand van het natuurgebied Waalenburg op Texel te realiseren. In het Natuurbeleefcentrum is aandacht voor de binnendijkse en buitendijkse waddennatuur. Het centrum moet ertoe bijdragen dat de toegankelijkheid en beleving van het gebied versterkt wordt. Ook worden bezoekers gestimuleerd het gebied verder te verkennen. De bijdrage van het Waddenfonds voor dit project is € 309.975,-

Hoge Berg Texel
Het project wil de toeristische potentie van het gebied Hoge Berg op Texel beter benutten door het aanbieden van toeristische producten en arrangementen, het ontwikkelen van streek- en merkproducten, educatie en voorlichting over de cultuurhistorie en het landschap en tot slot het realiseren van toeristische accommodaties. De bijdrage van het Waddenfonds voor dit project is €420.360

1.3.3 Brede thematische openstelling (2017-02)

In juni 2018 besloot het dagelijks bestuur Waddenfonds, op advies van een externe deskundigen-commissie, € 3,3 miljoen te honoreren aan projecten die vallen onder de thematische openstelling 2017-02. Het gaat in totaal om negen projecten. Met deze subsidie van het Waddenfonds wordt een investering van € 5,8 miljoen mogelijk gemaakt.

Boeren meten water
Met het project Boeren meten water wordt een platform voor waterbeheer ontwikkeld, waarbij boeren en waterschappen met elkaar samenwerken. In dit project gaan boeren op hun eigen percelen metingen in de grond doen. Met de gegevens kan lokaal en regionaal de teelt van gewassen worden verbeterd. Maar ook krijgen de boeren hierdoor informatie over de mate van verzilting in hun percelen, kan het beheer van waterpeilen worden verbeterd en kunnen waterschappen efficiënter de sloten doorspoelen met zoet water. De bijdrage van het Waddenfonds voor dit project is € 495.346,--

Zoete stuw: bestrijding van zoetwatertekort op Texel
Boeren willen graag zoet water in de sloot voor hun gewassen. Op Texel is dat niet overal het geval. Zoet water drijft op zout water. Een innovatieve stuw maakt gebruik van dit gegeven. Deze stuw zorgt ervoor dat zoet water in de sloot achterblijft en zoutwater kan worden afgevoerd. Op Texel wordt deze nieuwe stuw in de praktijk uitgetest. Zo kan het water in sloten bruikbaar gemaakt worden voor landbouw en natuur. De bijdrage van het Waddenfonds is € 179.642,--

Sleutelen aan zeegrasherstel
Met dit project wordt beoogd een bijdrage te leveren aan het herstel van de zeegrasvelden in de Waddenzee. Zeegras is een zogenaamde biobouwer en van groot belang voor een natuurlijk ecosysteem in de Waddenzee. Sleutelen aan zeegrasherstel gaat praktijkproeven en monitoringsactiviteiten verrichten. De bijdrage van het Waddenfonds voor dit project is € 475.426,--.

Onderwatervliegers: getijdenenergie voor het Wad
De Waddeneilanden hebben de ambitie om zelfvoorzienend te worden voor wat betreft de energieproductie en drinkwatervoorziening. SeaQurrent wil met het project 'Onderwatervliegers; getijdenenergie voor het Wad' de technologie voor getijdenenergie voor ondiep en langzaam stromend water (tidal kite), zoals in de Waddenzee, verder ontwikkelen. De technologie is op laboratoriumschaal inmiddels bewezen en moet nu marktrijp gemaakt worden. Ook richt het project zich op het produceren van drinkwater uit zout zeewater in de zomerperiode. De bijdrage van het Waddenfonds is € 500.000,--.

Battolyser demonstratie in de Eemshaven
Dit project betreft een grootschalige praktijkpilot van de battolyser. De battolyser is een duurzame batterij voor efficiënte opslag van elektriciteit. Deze technologie zal ingezet worden op de locatie van de NUON Magnum centrale in de Eemshaven. De centrale zal volgens de aanvrager met deze technologie een CO2 vrije 'superbatterij' worden die wordt aangedreven door schone ammoniakbrandstof. Het project zal bijdragen aan de verduurzaming van de industriesector in de Waddenhavens (Eemshaven) en aan vermindering van de CO2-uitstoot. Bijdrage Waddenfonds: € 480.000,--

Innovatieproject selectieve garnalenvisserij Waddenzee
Dit project heeft als doel om ongewenste bijvangst in de garnalenvisserij in de Waddenzee te verminderen. De bijvangst is in de visserij een urgent waddenspecifiek probleem. Door de omvang ervan dreigt de Waddenzee de functie van kraamkamer voor het onderwaterleven voor een groot deel te verliezen. Met de ontwikkeling van nieuwe prototypes van speciale visnetten, kunnen de natuurwaarden en de biodiversiteit van de Waddenzee verhoogd worden. Bijdrage Waddenfonds: € 291.376,--

Verhildersum: Vooruit naar het Verleden
Landgoed Verhildersum in het Groningse Leens wil de beleving van de verhaallijnen van de voormalige borg (cultuur, landbouw en natuur/landschap in de 19e eeuw) versterken. Het doel is nieuwe doelgroepen te trekken, zoals gezinnen met jonge kinderen en jeugd. De

belevingsmogelijkheden worden uitgebreid met arrangementen, beleefroutes en een 3D-film om zo jonge doelgroepen de historie van het landgoed te laten ervaren. Bijdrage Waddenfonds: € 334.137,-

Het Ontzet van Huisduinen
De aanvraag beoogt het militaire erfgoed Huisduinen te ontsluiten en te verbinden tot een samenhangend toeristisch product. Dit militair erfgoed omvat Fort Kijkduin dat als vooruitgeschoven post van de stelling Den Helder, hoog op een duin ligt. Daarnaast is er het logementsgebouw, dat door de Duitse bezetter in de WOII is gebouwd en de Kroontjesbunker, dat dienst deed als centrum voor de luchtafweer verdediging. Er zal een recreatieve route worden opengesteld die deze erfgoederen met elkaar verbindt. Bijdrage Waddenfonds: € 471.433,--

Holwerd natuurlijk bloeiend en boeiend
'Holwerd natuurlijk boeiend en bloeiend' is het antwoord op een aantal ontbrekende schakels in het gebied en is opgezet als een meerjarenprogramma met concrete maatregelen. Het gebied tussen Holwerd en de zee is een gevarieerd gebied met bijzondere natuur en veel cultuurhistorische elementen. Met de aanleg van nieuwe wandelpaden en dwarsgreppels, het herstel van slenken en het realiseren van een onderlinge verbinding van vogelakkers en akkerranden wordt het gebied beter toegankelijk. Er zal in samenwerking met lokale ondernemers een meerjarig excursie- en educatieprogramma over de kwelders bij Holwerd worden opgezet en uitgevoerd. De bijdrage van het Waddenfonds is € 79.000,--

1.3.4. Investeringskader Waddengebied (IKW)
In 2018 is er door het algemeen bestuur Waddenfonds € 42 miljoen gereserveerd voor meerjarige, grote projecten in het Waddengebied. Deze projecten zijn middels het traject investeringskader Waddengebied beoordeeld. Hieronder volgt een kort overzicht van de investeringen.

Werelderfgoedcentrum Lauwersoog
Het Werelderfgoedcentrum Lauwersoog (WEC) wordt een science & experience-centre waarin het Wad de hoofdrol speelt. Toeristen uit binnen- en buitenland worden geïnformeerd en geïnspireerd over Werelderfgoed Waddenzee. Ook zeehondencrèche Pieterburen krijgt onderdak in het WEC. Eind 2018 werd duidelijk dat de realisatie van de plannen op onderdelen nader onderzoekt vraagt. Het Waddenfonds volgt de ontwikkelingen op de voet. Het Waddenfonds heeft een bijdrage van € 9,6 miljoen toegezegd voor het WEC.

Marketingcampagne Werelderfgoed Waddenzee
Om het gedachtegoed van Werelderfgoed Waddenzee te vermarkten, hebben Merk Fryslân, Marketing Groningen en Holland boven Amsterdam een marketingcampagne ontwikkeld die zes jaar gaat duren. De bijdrage aan deze campagne is € 2,9 miljoen.

Innovatieve biogasinstallatie op Texel
De nieuwe biogasinstallatie onder de naam Green Goods op Texel is een belangrijke stap om de landbouw op het Waddeneiland circulair te maken. Het plan is om het concept van de biogasinstallatie op te schalen en uit te rollen in de rest van het Waddengebied en daarbuiten. De bijdrage vanuit het Waddenfonds voor dit project is € 1,5 miljoen.

Onderzoek bodemleven Waddenzee
De Rijksuniversiteit Groningen, het Koninklijk Nederlandse Instituut voor Onderzoek der Zee en Natuurmonumenten zullen de komende vier jaar een groot onderzoek uitvoeren naar herstelmaatregelen van het bodemleven in de Waddenzee. Door onder andere milieuvervuiling en bodemberoerende visserij is het ecosysteem en de voedselketen in de Waddenzee aangetast. Het onderzoek moet aantonen hoe er op grote schaal zeegras, plankton en schelpdieren terug kunnen keren in de Waddenzee. Dat is nodig om het Wad als kraamkamer en foerageergebied voor vogels, vissen en zoogdieren op peil te houden. Het Waddenfonds draagt € 4 miljoen bij aan de kosten van het onderzoek.

Slow Mill
Voor de kust van Texel zal een pilot worden uitgevoerd met de Slow Mill, waarbij uit de golfslag van de zee duurzame energie wordt gewonnen. Tijdens de proef krijgen 100 huishoudens groene stroom van de Slow Mill. Als de pilot goed uitpakt, wordt er gekeken of alle Waddeneilanden op termijn zelfvoorzienend kunnen worden met de opwekking van golfenergie. Aan dit project draagt het Waddenfonds € 2,5 miljoen bij.

Inzet overtollig slib voor landbouwgronden
Een andere innovatie is het project waarbij overtollig slib uit de Eems-Dollard ingezet wordt om landbouwgronden op te hogen. Onderdeel van de proef is om veengronden, die door inklinking nu nog veel CO2 uitstoten, af te dekken met een laag slib uit de Eems-Dollard. Tegelijkertijd zorgt het baggeren van slib voor een sterke verbetering van de ecologisch situatie in de Eems-Dollard. Het Waddenfonds investeert ruim € 800.000 in dit project.

Biomassa - testinstallatie
In de Eemshaven wordt een biomassa-testinstallatie gebouwd, waarbij bacteriën met behulp van zonlicht en CO2 omgezet worden in biomassa dat gebruikt kan worden in de chemische industrie. Deze zogenaamde groene chemicaliën zijn een stuk minder belastend voor het milieu. Bijkomend voordeel is dat CO2 op deze manier nuttig toegepast kan worden als grondstof in een nieuw product. De biomassa wordt vervolgens gebruikt in de Eemshaven door Nouryon (het voormalige Akzo Nobel). De verwerking dichtbij draagt bij aan de circulaire ambities van de chemische bedrijven in de Eemshaven. Het Waddenfonds draagt ruim € 1 miljoen bij.

Herstel belangrijke vissoorten
Ook wordt het project Vissen voor Verbinding gestart om de stand van belangrijke vissoorten in de Waddenzee en Lauwersmeer te herstellen. Daarbij gaat het onder andere om de driedoornige stekelbaars, houting, zeeforel en paling. Een belangrijk onderdeel van het project is het stimuleren van de vistrek tussen de Waddenzee en de beken in Drenthe. De Drentse beken fungeren als belangrijke opgroei- en paaiplekken voor vissen van het Wad. Om de vismigratie makkelijker te maken zullen achter de zeedijk stuwen worden verwijderd én vispassages en grindbedden worden aangebracht. Ook in de sluizen bij Lauwersoog moeten voorzieningen worden getroffen. Het Waddenfonds kent het project een subsidie toe van € 3 miljoen.

Verbinding rond de Súd le

Om de regionale economie en de leefbaarheid in Noordoost Fryslân te versterken steunt het Waddenfonds het project Verbinding rond de Súd Ie. In de derde en laatste fase wordt de vaarverbinding tussen Dokkum en Lauwersmeer voltooid met nieuwe bruggen en aanlegvoorzieningen, herstel van cultuurhistorische en landschappelijke elementen en vispassages. Het Waddenfonds stelt voor de afronding van dit project € 4,9 miljoen beschikbaar.

Bezoekerscentrum Schiermonnikoog

Op Schiermonnikoog kunnen Natuurmonumenten, Nationaal Park Schiermonnikoog en de VVV samen starten met de realisatie van een nieuw bezoekerscentrum. In het energie neutrale gebouw komen wisselende exposities over onder andere het Nationaal Park Schiermonnikoog en het Werelderfgoed Waddenzee. Ook kunnen toeristen en de zakelijke markt er terecht voor allerlei arrangementen en uitjes op het eiland. Het Waddenfonds steunt de realisatie met € 1.250.000.

Groen gas op Ameland

Op Ameland wordt een praktijkproef uitgevoerd om groen gas te produceren. De installatie zet door vergisting groente- en fruitafval en zuiveringsslib uit afvalwater om in groen gas. Het Waddenfonds draagt ruimt € 2 miljoen bij.

Vergroening chemiecluster Delfzijl

In december 2018 heeft het Waddenfonds aan vier projecten in Delfzijl subsidie verleend. Daarmee is een grote impuls gegeven aan de vergroening van het chemiecluster in Delfzijl. Zo wordt er geïnvesteerd in een groene waterstofinstallatie, in de infrastructuur van het ondergronds transport van groene waterstof, in een restwarmteleiding en in een onderzoeksproject naar het produceren van biomassa door fotosynthese, met CO2 en water als grondstoffen. In totaal investeert het Waddenfonds € 11 miljoen in de vergroening van het chemiecluster Delfzijl.

1.3.5. Advieskostenregeling

Voor de advieskostenregeling zijn dit jaar 36 aanvragen ingediend die allemaal zijn gehonoreerd. De advieskostenregeling is ter ondersteuning van de subsidieregeling Brede Openstelling 2018-02, die liep van 3 december 2018 tot 18 januari 2019 (12.00 uur). In die periode konden bedrijven, maar ook belangenorganisaties en lokale overheden plannen indienen die de ecologie en economie in de Waddenregio duurzaam stimuleren. Voor die regeling is in totaal € 8 miljoen beschikbaar.

In hoeverre de aanvragen bij de advieskostenregeling tot uitbetaling komen zal pas in 2019 blijken: De adviesvouchers worden definitief toegekend als er tussen 3 december en 18 januari een ontvankelijke aanvraag bij het Waddenfonds wordt ingediend.

1.4: Jaarcijfers

In dit hoofdstuk wordt een financieel beeld geschetst van het Waddenfonds over 2018. De vermelde bedragen zijn afkomstig uit de jaarrekening 2018 van het Waddenfonds waarin het bestuur financiële verantwoording aflegt over het gevoerde beleid.

In het overzicht van baten en lasten van de jaarrekening van het Waddenfonds over 2018 zijn de baten en lasten en het financieel resultaat opgenomen (raming en realisatie). Bij de realisatie over 2018 gaat het onder andere om de volgende posten die in de paragrafen 3.4 en 3.5 nader worden toegelicht:

Baten	
Decentralisatie-uitkering	28.878.000
Rente	424.500
Onttrekking OP door vrijval projecten[1]	2.035.227
Ontvangst lager vastgestelde projecten	266.353
	31.604.080
Lasten	
Beschikte subsidies (toegevoegd aan OP)	3.818.518
Majeure projecten	1.024.032
Waddenacademie	1.200.000
Monitoring	75.866
Ontwikkelbudget	53.670
Organisatiekosten	1.544.697
	7.716.783
Saldo van baten en lasten	23.887.297
Onttrekking aan de algemene reserve	10.000.000
Onttrekking aan overloop bestemmingreserve	5.112.887
Mutatie reserves naar Majeure projecten	-15.235.968
Mutatie reserves naar overloop bestemmingsreserve	-9.458.000
Gerealiseerde resultaat	14.306.216

1.4.1: Verleende subsidies 2018 - openstellingen

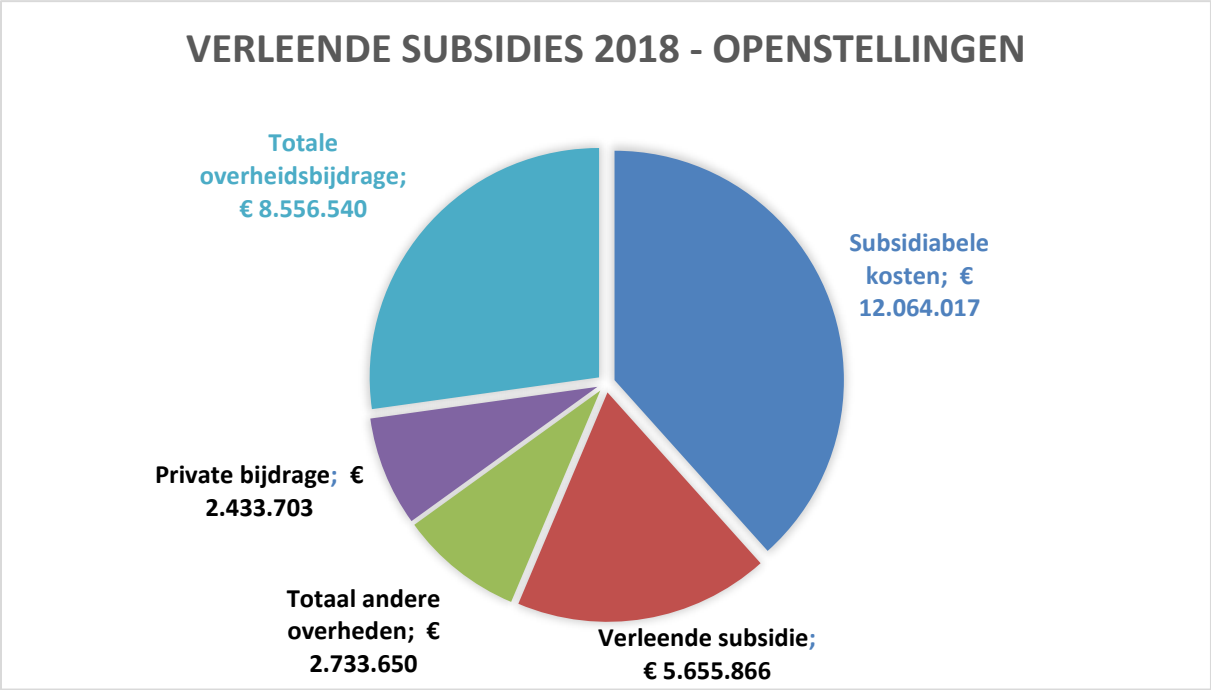

1.4.2: gereserveerde en verleende subsidie meerjarig, grote (majeure) projecten:

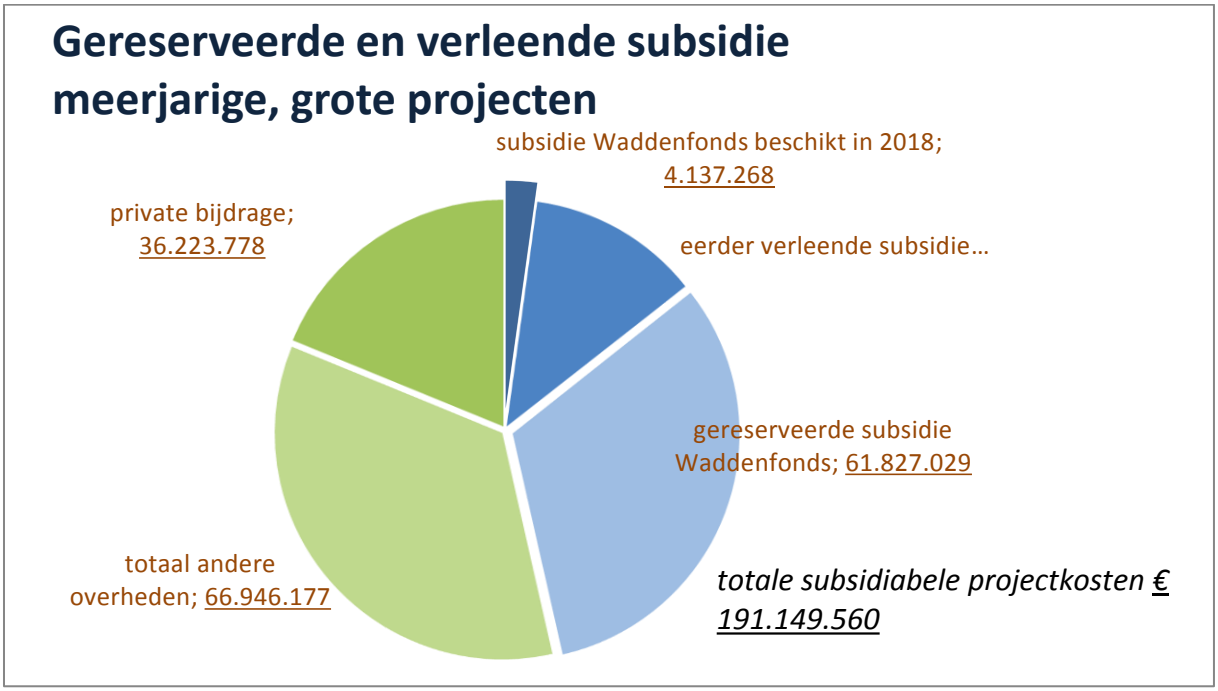

1.4.3: In 2018 vastgestelde projecten

	PROJECTNAAM	SUBSIDIE WADDENFONDS	VASTGESTELDE SUBSIDIE	VRIJVAL PER PROJECT
1	St Clemenskerk, kerk in opbouw	€ 70.000	€ 68.160	€ 1.840
2	Landelijk Veranderlijk, herwaarderen, beleven, presenteren van landschappelijke kwaliteiten in het Waddengebied	€ 37.000	€ 37.000	€ -
3	Zeegras: Herstel biobouwer fase II	€ 222.000	€ 221.922	€ 78
4	Gensos, superkritische vergassing van natte biomassastromen	€ 742.224	€ 730.785	€ 11.439
5	Oliebestrijding Waddengebied en Havens	€ 498.552	€ 498.552	€ -
6	Aqua TX	€ 54.511	€ 8.559	€ 45.952
7	Nieuw Buitenheim-Sluishoek	€ 1.148.572	€ 741.002	€ 407.570
8	Polder het Noorden/ de Bemes	€ 966.348	€ 727.568	€ 238.780
9	Waddenpoort Lauwersoog	€ 1.356.059	€ 1.335.501	€ 20.558
10	Van Wad naar Stad	€ 100.000	€ 100.000	€ -
11	Floating Oil Recovery Unit (FORU)	€ 1.581.250	€ 1.581.250	€ -
12	Texel Tidal Demonstration	€ 893.160	€ 893.160	€ -
13	Metawad	€ 2.987.079	€ 2.987.079	€ -
14	MTB route Texel, 100km	€ 51.866	€ 31.433	€ 20.433
16	Vismigratierivier Afsluitdijk - DEEL II (2016)	€ 200.000	€ 200.000	€ -
17	Oliemolen de Phenix	€ 50.000	€ 50.000	€ -
18	Historische Hoek Visserijhaven Den Oever	€ 43.500	€ 43.500	€ -
19	Reizende tentoonstelling Helderse Helden	€ 10.000	€ 10.000	€ -
20	Dorpshuis Bierum	€ 18.000	€ 18.000	€ -
21	We Wolle us klaai werom	€ 12.000	€ 12.000	€ -
22	Expertisecentrum Island Berry	€ 24.750	€ 24.750	€ -
23	Aanbouw MFA Zorg en Welzijn	€ 50.000	€ 50.000	€ -
24	Zichtbaar Landschap / Kijk over Dijk	€ 6.500	€ 6.500	€ -
25	Veur Altied	€ 19.502	€ 19.502	€ -
		€ 11.142.873	**€ 10.396.223**	**€ 746.650**

1.5 Projectmonitoring en evaluatie Waddenfonds

1.5. 1 Ontwikkeling monitorings- en evaluatiesystematiek

In 2018 heeft het Waddenfonds door de Taskforce Monitoring een monitorings- en evaluatiesysteem laten ontwikkelen. Het systeem is op 7 september 2018 door het algemeen bestuur vastgesteld. Met het systeem is het mogelijk om de resultaten en de effecten van door het Waddenfonds gesubsidieerde projecten te monitoren en periodiek te evalueren.

Afgesproken is dat het monitoringssysteem vanaf eind 2018 'op vrijwillige basis' zal worden toegepast bij een aantal nieuwe aanvragen, zodat het in de praktijk kan worden verfijnd en bijgeslepen. Projecten die in het kader van de volgende brede openstelling zullen worden ingediend en de majeure projecten die in 2019 in het kader van het Investeringskader Waddengebied zullen worden ontwikkeld, zullen volledig meedraaien in het nieuwe systeem.

Het systeem van monitoring en evaluatie is nieuw, zowel voor de subsidieverstrekker als voor de subsidie-ontvanger. Daarom wordt voor bepaalde tijd externe proces-ondersteuning bij de implementatie van het systeem georganiseerd. Zodra voldoende kennis en ervaring is opgedaan, vervalt deze proces-ondersteuning. Er zal een zogenoemde 'expertgroep' worden gevormd. De kern van deze groep bestaat uit enkele onafhankelijke 'expert judges', die op afroep beschikbaar zijn om bijstand te bieden bij de meer complexe monitorings- en evaluatievragen.

1.5.2: Kennishuishouding

De Waddenacademie speelt een agenderende, programmerende en informerende rol bij het onderzoek in de Waddenregio. Er zijn vijf onderzoeksgebieden: klimaatwetenschappen, ecologie, geologie, economie en sociaal-culturele onderwerpen. Het werkprogramma van de Waddenacademie richt zich op het realiseren van het vierde hoofddoel van het Waddenfonds, namelijk 'het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding van het Waddengebied'. Uit het vierde hoofddoel van het Waddenfonds, volgen drie kerntaken voor de Waddenacademie:

1. Het identificeren van domein overstijgende kennisleemtes voor de duurzame ontwikkeling van het waddengebied en het formuleren van voor het waddengebied relevante onderzoeksvragen (agenderen);
2. Het bevorderen van een samenhangende onderzoeksprogrammering op regionaal, nationaal en internationaal niveau (programmeren);
3. Het bevorderen van informatievoorziening en kennisuitwisseling in en tussen de kenniswereld, overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisatie (informeren).

De Waddenacademie heeft een begrotingssubsidie van het Waddenfonds ontvangen van maximaal € 1,2 miljoen op basis van het door het dagelijks bestuur van het Waddenfonds goedgekeurde werkprogramma 2018. Dit werkprogramma voorziet in de inzet van kennis ten behoeve van het Waddenfonds.

In 2018 zijn door de Waddenacademie verschillende publicaties uitgebracht, zoals bijvoorbeeld:

- Advies vismigratie Waddengebied: Overkoepelende monitoring van trekvissen in het Waddengebied.
- Integrale studie naar zeespiegelstijging, bodemdaling en sedimentatie in de Nederlandse Waddenzee.
- Sustainable Tourism in de the Wadden Sea Region: key mechanisms to overcome barriers to sustainability

Op 14 december 2018 heeft het dagelijks bestuur het werkprogramma 2019 van de Waddenacademie beoordeeld en een subsidieverleningbeschikking afgegeven voor 2019. Het dagelijks bestuur heeft ook besloten om in 2019 onderzoek te laten verrichten naar de staat van de kennishuishouding

1.5.3 Verhouding Ecologie/ Economie

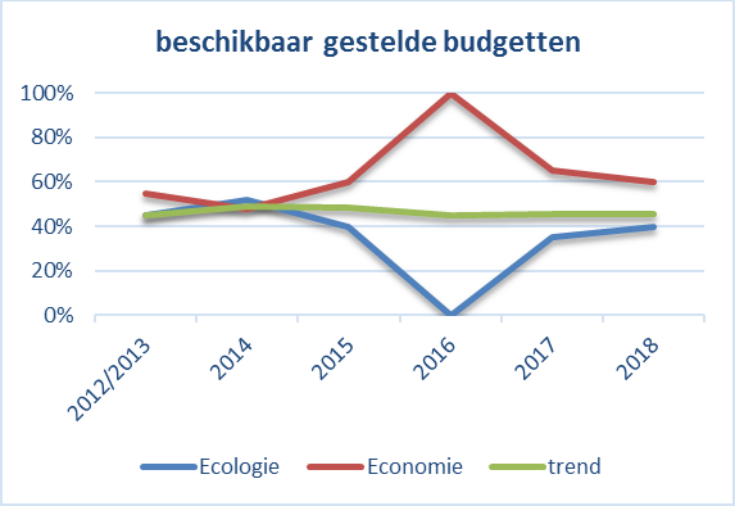

<u>noot:</u>
de subsidieplafonds zijn in het jaar van openstelling opgenomen, de daadwerkelijke verlening van subsidie kan later zijn.
De brede openstelling 2018/ nr.2 en de bijbehorende voucher-regeling 2018/ nr.3 is voorlopig als 50/50 verdeeld. Na verlening kan deze verhouding echter anders liggen.
de verleende bedragen aan subsidies die in 2018 aan Majeure projecten is verleend(begrotingssubsidies), is in deze percentages meegewogen.

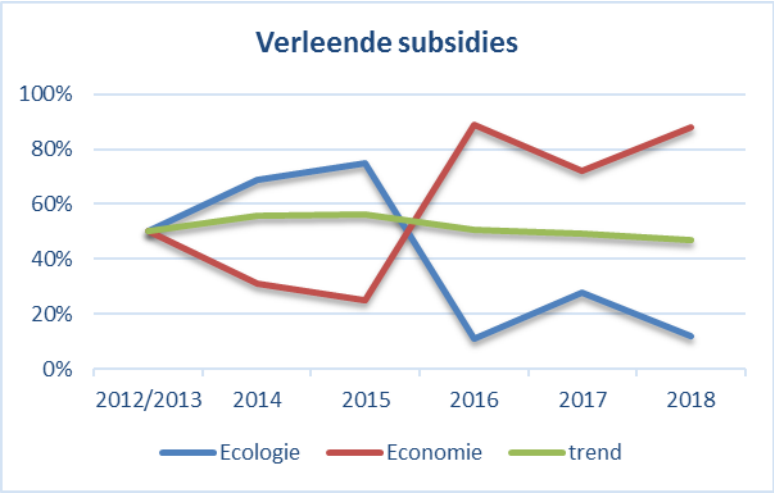

<u>noot:</u>
in dit overzicht zijn ook de grote/majeure projecten meegenomen, alleen de Waddenacademie niet

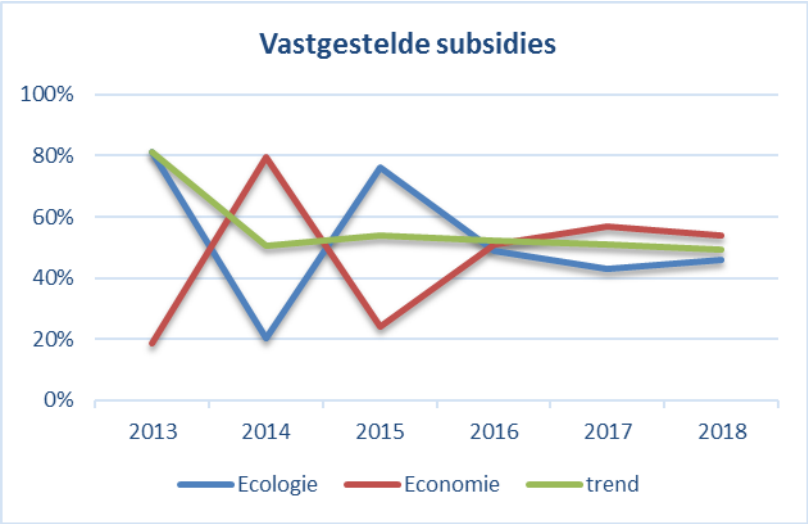

1.6: Organisatie en uitvoering

In mei/juni 2012 hebben Provinciale Staten van de provincies Fryslân, Groningen en Noord-Holland besloten tot het instellen van het openbaar lichaam Waddenfonds op basis van een gemeenschappelijke regeling.

1.6.1: Dagelijks bestuur en algemeen bestuur

Het dagelijks bestuur van het Waddenfonds bestaat uit drie leden, die eveneens gedeputeerde zijn in de eigen Waddenprovincie. Het algemeen bestuur heeft negen leden. Naast de drie gedeputeerden zijn vanuit Fryslân, Groningen en Noord-Holland twee leden van Provinciale Staten afgevaardigd. Voor elk van de bestuursleden is een plaatsvervanger aangewezen. Het algemeen bestuur was in 2018 als volgt samengesteld:

Algemeen Bestuur		
Dhr. H. (Henk) Staghouwer	Gedeputeerde provincie Groningen	29-04-2015 / 31-12-2018
Dhr. K. (Klaas) Kielstra	Gedeputeerde Provincie Fryslân	20-05-2015/31-12-2018
Dhr. C. (Cees) Loggen	Gedeputeerde Provincie Noord-Holland	26-05-2015/31-12-2018
Dhr. T. (Tjerk) Voigt	Statenlid Provincie Fryslân	20-12-2017/31-12-2018
Dhr. P. (Pieter) Kraaima	Statenlid Provincie Fryslân	20-05-2015/18-04-2018
Dhr. M. (Machiel) Aarten	Statenlid Provincie Fryslân	18-04-2018 / 31-12-2018
Dhr. J.K. (Jacob-Klaas) Star	Statenlid Provincie Groningen	01-07-2016 / 31-12-2018
Dhr. H. (Harrie) Miedema	Statenlid Provincie Groningen	29-04-2015 / 31-12-2018
Dhr. W. (Wim) Bakker	Statenlid Provincie Noord-Holland	08-02-2016 / 31-12-2018
Mevr. E. (Esther) Rommel	Statenlid provincie Noord-Holland	08-02-2016 / 31-12-2018

1.6.2: Uitvoeringsorganisatie

Ter ondersteuning van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van het Waddenfonds is medio 2012 een kleine uitvoeringsorganisatie ingericht. Er is sprake van een secretaris - directeur, programmamanager, controller, programmaregisseurs en ondersteuning.

De Uitvoeringsorganisatie Waddenfonds werd in 2018 getroffen door ziekte en overlijden. Secretaris-directeur Dick Hamhuis werd in januari 2018 geconfronteerd met ongeneeslijke ziekte (alvleesklierkanker). Ondanks zijn ziekte heeft hij in 2018 veel werk verzet voor het Waddenfonds. Samen met dagelijks bestuur is er voor gekozen op interim-basis Marre Walter als plaatsvervangend secretaris-directeur aan te stellen om samen met hem zijn taken te vervullen.
Na een kort ziekbed is programmaregisseur Rudolf Feijen overleden op 26 juli 2018. Hij heeft zich, sinds de oprichting in 2006, in diverse rollen met hart en ziel voor het Waddenfonds ingezet. De uitvoeringsorganisatie heeft hiermee een dierbare collega verloren.

De Uitvoeringsorganisatie had te maken met (tijdelijke) extra werkzaamheden om te kunnen voldoen aan de wensen die voortvloeien uit de toepassing en uitwerking van het IKW en om de werkzaamheden rond de twee andere subsidietrajecten uit te voeren. In verband daarmee heeft de Uitvoeringsorganisatie Waddenfonds de formatie tot in elk geval tot eind 2019 uitgebreid met 4 fte. Daarnaast vindt inhuur plaats voor de beheerfunctie, deze functie wordt uitgevoerd door de afdeling Subsidiezaken van de provincie Fryslân, zie hiervoor paragraaf 1.7.1. De overige ondersteunende

diensten op het gebied van financiën, personeel, archief, communicatie, informatie en juridische zaken worden structureel ingehuurd bij de provincie Fryslân (als gevolg van art. 9 Bestuursakkoord).

De toegenomen complexiteit is reden geweest om een extern bureau te vragen om te kijken of processen efficiënter dan wel anders moeten worden ingeregeld, maar ook of de organisatie nog voldoende toegerust is: zowel kwantitatief als kwalitatief. Ook heeft het algemeen bestuur Waddenfonds gevraagd nader inzicht te geven in de te verrichten taken en de (benodigde)formatie. De bevindingen zullen in de eerste helft van 2019 worden besproken.

1.6.3: Commissie Kwaliteitstoetsing Waddenfonds

Het algemeen bestuur van het Waddenfonds heeft de Commissie Kwaliteitstoetsing Waddenfonds ingesteld. Deze commissie bestaat uit onafhankelijke deskundigen op het terrein van economie, ecologie, energie, toerisme, landschap en cultuurhistorie, bestuurlijk- en bedrijfsmatige processen en controlling & accountancy.

De adviescommissie adviseert het bestuur van de gemeenschappelijke regeling over:

- Het ontwerp-Uitvoeringskader, het ontwerp-Uitvoeringsprogramma en het ontwerp Jaarverslag; In dit jaarverslag zijn de opmerkingen van de KC bij de jaarstukken 2017 verwerkt;
- De monitoring en periodieke evaluatie van het beheer van het Waddenfonds en de besteding van de middelen ten laste van dit fonds.

De commissie adviseert verder gevraagd en ongevraagd over alle aangelegenheden die het Waddenfonds betreffen. De adviezen die de Commissie in 2018 heeft uitgebracht kunt u downloaden vanaf de website www.waddenfonds.nl.

De commissie kwaliteitstoetsing bestaat uit de volgende leden:

a. mw. F.C. (Francine) Giskes (voorzitter)
b. mw. G. (Gerda) van Dijk
c. mw. A. (Alet) van ‘t Eind
d. dhr. K. (Kees) Lankester
e. dhr. P. (Pieter) Siebinga

1.6.4: Adviescommissie subsidieregelingen 2017-01,2017-02 en 2018-02 Waddenfonds

Er zijn tijdelijke adviescommissies ten behoeve van de subsidietender 2017-01, 2017-02 en 2018-02 samengesteld.

De commissie bestaat uit deskundigen met inzicht en ervaring die relevant is voor projectbeoordeling aan de hand van de criteria zoals gesteld in de Subsidieregeling 2017-01, 2017-02 en 2018-02. Bij de keuze van de deskundigen is rekening gehouden met voldoende uiteenlopende domeinkennis en kennis van de regionale situatie. Naast (technisch) inhoudelijke kennis en ervaring is ook (bedrijfs)economische kennis en ervaring vertegenwoordigd.

De commissie rangschikt de voor subsidie in aanmerking komende aanvragen. De commissie brengt schriftelijk advies uit aan het dagelijks bestuur, door tussenkomst van de directeur van het Waddenfonds.

Voor de subsidieregeling 2017-01 (herkansing DRT) zijn de volgende commissieleden benoemd

a. Mw. J.G. (Janny) Vlietstra (voorzitter)
b. Dhr. G. (Gerard) Kremer
c. Dhr. Th. (Theo) Spek
d. Dhr. H. (Hans) Haerkens
e. Dhr. P. (Peter) De Ruyter

Voor de subsidieregeling 2017-02 (brede openstelling) zijn de volgende commissieleden benoemd

a. mw. J.G. (Janny) Vlietstra (voorzitter)
b. mw. L.G. (Ina) Horlings
c. mw. Y. (Yttje) Feddes
d. dhr. C.J. (Kees) Vriesman
e. dhr. S. (Siem) Jansen
f. dhr. S.R.J. (Sjef) Jansen

Voor de subsidieregeling 2018-02 (subsidieregeling Waddenfonds) zijn de volgende commissieleden benoemd:

a. mw. J.G. (Janny) Vlietstra (voorzitter)
b. dhr. S. (Sven) Stremke
c. mw. Y. (Yttje) Feddes
d. dhr. C.J. (Kees) Vriesman
e. dhr. S. (Siem) Jansen
f. dhr. S.R.J. (Sjef) Jansen

1.6.5: Adviescommissie rechtsbescherming Waddenfonds

Ten behoeve van de behandeling van bezwaarschriften en klachten heeft het algemeen bestuur van het Waddenfonds de Adviescommissie rechtsbescherming Waddenfonds ingesteld. Deze adviescommissie bestaat uit een voorzitter en ten minste twee leden, die geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van de deelnemers aan, dan wel het bestuur van de gemeenschappelijke regeling.

1.7 Beheer en controle

1.7.1 Beheerorganisatie

De werkzaamheden van de beheerorganisatie zijn verdeeld in de volgende drie hoofdtaken:

1. Subsidietechnische beoordeling van subsidieaanvragen.
2. Beheer van subsidieprojecten en programma's.
3. Ondersteuning van de uitvoeringsorganisatie Waddenfonds.

Bij de beoordeling van de aanvragen gaat het primair om de vraag of de projecten voldoen aan alle geldende subsidiecriteria en wet- en regelgeving. De uitkomst van deze technische toets wordt vastgelegd in een beoordelingschecklist. Daarnaast maakt de programmaregisseur een inhoudelijke toets. Deze twee toetsen vormen de basis voor het beleidsadvies van de directeur, dat wordt aangeboden aan het dagelijks bestuur en dat ten grondslag ligt aan het besluit dat het dagelijks bestuur neemt.

In de fase waarin subsidies zijn toegekend en de projecten van start zijn gegaan, is het van groot belang om goed te monitoren of het project conform de subsidieverlening wordt uitgevoerd. Voor projecten die direct vastgesteld worden geldt dat na vaststelling steekproefsgewijs controles worden uitgevoerd. Voor alle andere projecten geldt dat subsidieontvangers ieder jaar minimaal één voortgangsrapportage in moeten dienen. Op die manier doen zij verslag van hun activiteiten en kunnen zij voorschotten of termijnbetalingen aanvragen. Ook vinden op reguliere basis startgesprekken, voortgangsgesprekken en locatiebezoeken plaats.

De beheerorganisatie ondersteunt daarnaast de directeur en de programmaregisseurs met kennis en expertise. Het gaat dan over advies voor complexe subsidietechnische en juridische zaken en toetsing van het beleid aan diverse (Europese) regelgeving. Tevens ondersteunt de beheerorganisatie de uitvoeringsorganisatie bij bezwaarprocedures en verzoeken in het kader van de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB).

1.7.2. Bezwaar en beroep

Een belanghebbende kan bezwaar maken tegen een besluit van het bestuur van het Waddenfonds. Daarnaast kan eenieder een klacht indienen over de wijze waarop een bestuursorgaan zich jegens hem of een ander heeft gedragen. Voor de advisering over bezwaarschriften en klachten heeft het bestuur een onafhankelijke adviescommissie ingesteld. Standaardprocedure is dat het Waddenfonds altijd eerst via een minnelijke weg tot een oplossing probeert te komen. In 2018 zijn zes bezwaarschriften ingediend. Vijf bezwaarschriften hadden betrekking op subsidieverstrekking. Van die vijf hadden vier betrekking op een afwijzing en één op de hoogte van het verleende bedrag. Het zesde bezwaar had betrekking op een herziene subsidie- en terugvorderingsbeschikking. Twee bezwaren die betrekking hadden op een afwijzing, zijn ingetrokken door de aanvrager. Eén bezwaar dat betrekking had op een afwijzing, is ongegrond verklaard door de bezwarencommissie. De overige drie bezwaren zijn nog in behandeling. Voor twee van deze bezwaren hebben in december 2018 gesprekken plaatsgevonden.

1.7.3. Wet Openbaarheid Bestuur (WOB)

In 2018 zijn twee WOB-verzoeken ingediend bij het Waddenfonds. Voor beide WOB-verzoeken geldt dat de beheerorganisatie Waddenfonds de belanghebbenden om een zienswijze op dit verzoek zal vragen. De verzoeken zijn nog in behandeling.
De Wet openbaarheid van bestuur (WOB) regelt het recht op informatie van de overheid. De WOB zorgt ervoor dat burgers inzage hebben in het overheidshandelen. Overheidsinformatie is openbaar, tenzij de WOB of andere wetgeving bepaalt dat de gevraagde informatie niet openbaar kan of mag worden gemaakt.

Iedereen kan bij het Waddenfonds een verzoek doen om bepaalde overheidsinformatie openbaar te maken: dit wordt ook wel een WOB-verzoek genoemd. Een WOB-verzoek kent geen vormeisen, maar het verzoek moet wel gaan om informatie over beleid van het Waddenfondsbestuur of over de voorbereiding en uitvoering ervan, dat in een document is vastgelegd.

Als een verzoek wordt ingewilligd is de gevraagde informatie niet alleen voor de verzoeker, maar vanaf dat moment voor iedereen toegankelijk (bijvoorbeeld via internet). Het dagelijks bestuur beslist zo spoedig mogelijk op het verzoek om informatie, uiterlijk binnen vier weken vanaf de dag na de ontvangst van het verzoek. Deze termijn kan met maximaal vier weken worden verlengd. Het openbaar maken van informatie blijft onder bepaalde in de WOB genoemde voorwaarden achterwege. In dat geval staat de reden van de weigering in het besluit van het dagelijks bestuur.

1.7.4. Klachten

In 2018 zijn twee klachten ontvangen. De eerste klacht had betrekking op het niet nakomen van afspraken door het Waddenfonds. Deze klacht is ongegrond verklaard. De tweede klacht betrof een klacht aangaande mogelijke staatssteun en is door de Europese Commissie doorgestuurd aan het ministerie van Binnenlandse Zaken. De Beheerorganisatie Waddenfonds heeft in samenspraak met het ministerie een antwoord opgesteld en heeft dat antwoord op 22 november 2018 naar de Europese Commissie gestuurd. Deze zaak loopt nog.

1.7.5 Controle

Eind 2018 heeft het Waddenfonds 173 projecten in beheer. Vanaf het moment dat een project is verleend tot het moment dat een project wordt vastgesteld, bevindt het project zich in de beheerfase. In deze fase dienen eindbegunstigden te rapporteren over de voortgang van het project. In de meeste gevallen is de eindbegunstigde verplicht één keer per jaar een voortgangsrapportage in te dienen. Voor projecten met een hoog risico, kan in de beschikking de verplichting opgenomen worden om twee keer per jaar te rapporteren.

In de beheerfase kan de eindbegunstigde een voorschot aanvragen of een wijziging indienen. Voorschotten kunnen aangevraagd worden conform kasritme en bedragen ten minste 20% van het maximale subsidiebedrag met een minimumbedrag van € 5.000. Het totaal aantal voorschotten mag niet groter zijn dan 80% van het maximale subsidiebedrag. De resterende 20% wordt na vaststelling van het project betaald. Voordat een nieuw voorschot aangevraagd kan worden, moet het voorgaande voorschot worden verantwoord op basis van gerealiseerde kosten.

Wijzigingen kunnen op ieder moment ingediend worden. Wijzigingsverzoeken lopen uiteen van kleine administratieve wijzigingen tot wijzigingen in looptijd of over een vervangende output die aan het Dagelijks Bestuur worden voorgelegd. Omdat het Waddenfonds als ontwikkelings- en investeringsfonds vaak bewust in een vroeg stadium subsidie verleent, komt het voor dat de looptijd van een project moet worden verlengd of dat projecten anderszins moeten worden gewijzigd.

De beheerorganisatie beoordeelt de wijzigingen op twee hoofdvoorwaarden:

1. De mate waarin de subsidieontvanger wijzigingen heeft kunnen of moeten voorzien;
2. De mate waarin de subsidieontvanger daar invloed op kan uitoefenen.

Type	**Ingekomen 2018**	**Afgehandeld 2018**	**Nog in behandeling 2019**
Voortgangsrapportage	64	39	38
Voorschotverzoek	43	46	13
Wijzigingsverzoek	38	46	11
Vaststellingsverzoek	19	16	15

De beheerorganisatie probeert de uitvoeringsrisico's vooral vroegtijdig te herkennen. Dit doet zij door een actief contact te zoeken en te houden met de subsidieontvangers. De beheerorganisatie vraagt naar voortgangsrapportages, voert voortgang- en voorlichtingsgesprekken en heeft veelvuldig telefonisch contact. Op die manier lukt het de uitvoerings- en vooral financiële risico's voor het Waddenfonds beperkt te houden. Het komt voor dat een subsidie lager moet worden vastgesteld of zelfs moet worden ingetrokken. Deze besluiten legt de beheerorganisatie voor aan de directeur en het dagelijks bestuur van het Waddenfonds.

In de voorlichtingstrajecten naar nieuwe aanvraagrondes en openstellingen is de beheerorganisatie nauw betrokken. De medewerkers geven voorlichting over diverse subsidietechnische en projectmatige onderwerpen en schuiven aan bij voorlichtingsgesprekken met programmaregisseurs om diverse nationale en Europese regelgeving nader toe te lichten.

Onder andere als gevolg van het in behandeling nemen en toekennen van majeure programma's c.q. projecten in het kader van het IKW is het werk in 2018 voor de uitvoeringsorganisatie ten dele anders geworden. Majeure programma's vragen een andere aanpak. De materie is veelal complexer en de looptijd bedraagt meerdere jaren. In de reserverings- en beschikkingssfeer worden meer voorwaarden dan gebruikelijk gesteld. Dat is nodig om een programma dan wel (deel)project enerzijds te kunnen laten starten, anderzijds is een DB besluit tot starten geen vrijbrief voor de aanvrager. Tijdens de looptijd van een programma is extra aandacht nodig voor deze gestelde voorwaarden. Ook vergt het beheer na vaststelling nog inzet. Dat komt door het monitoren van de gestelde voorwaarden én van de afspraken die gemaakt worden over doel en effecten van de investeringen. Dat laatste is een consequentie van het Monitoring kader (zie paragraaf 1.5.1.).

1.8 Communicatie en publiciteit

1.8.1 Communicatie en publiciteit

Het Waddenfonds heeft in 2018 op het gebied van communicatie en publiciteit veel inspanningen verricht. Het meest in het oog springen de organisatie van het nationaal congres Waddenzee Wereldklasse in Leeuwarden, de communicatie over de verscheidene subsidieregelingen en de intensieve publiciteitscampagnes over de investeringen van het Waddenfonds in het kader van het Investeringskader Waddengebied.

1.8.2 Nationaal congres

Onder aanvoering van het Waddenfonds is donderdag 17 mei het nationaal congres Waddenzee Wereldklasse georganiseerd. Het congres werd gehouden in Leeuwarden, het afgelopen jaar Culturele Hoofdstad van Europa. Als locatie werd gekozen voor schouwburg De Harmonie, waar een dag later op vrijdag 18 mei ook de vierjaarlijkse trilaterale ministersconferentie van de drie Waddenzeelanden Denemarken, Duitsland en Nederland plaatsvond.
Het Waddenfonds organiseerde het congres samen met de drie Waddenprovincies, het Regiecollege Waddengebied en de Waddenacademie. Deze partijen hebben de volgende dag gezamenlijk aan de ministers van de drie Waddenzeelanden verslag uitgebracht over onder andere de zorgen die er zijn in de Nederlandse Waddengemeenschap met betrekking tot de Waddenzee. Maar ook welke ambities er zijn om te kunnen wonen, werken en leven in het gebied.
Tijdens het congres op donderdag 17 mei bogen de ruim 400 congresgangers zich over het centrale thema, dat zich richtte op de werelderfgoed-status van de Waddenzee: de Waddenregio is in potentie een gebied van wereldklasse, maar hoe behoud en bescherm je de kwetsbare natuur én hoe ontwikkel en verduurzaam je tegelijkertijd de economie. Naast een centraal congresdeel konden deelnemers ruim tien workshops volgen en/of rondkijken en netwerken op de Waddenmarkt, met zowel in de schouwburg als erbuiten ruim dertig stands van organisaties uit het Waddengebied.
Ook was er een filmfestival met films en documentaires uit Denemarken, Duitsland en Nederland en kon een expositie worden bezocht met kunst uit het Waddengebied.
De bezoekers van Waddenzee Wereldklasse hebben het congres en de andere activiteiten als zeer positief ervaren. Uit een enquête na afloop blijkt dat de meeste programmaonderdelen bij de deelnemers een goed (cijfer 8) tot zeer goed (9) scoorden.

1.8.3 Informatiebijeenkomsten

In 2018 is de nieuwe aanpak om potentiële aanvragers van subsidies beter te informeren over subsidieregelingen voortgezet. Om die reden zijn na de zomervakantie drie informatiebijeenkomsten georganiseerd voor de tweede ronde van de thematische openstelling, die het Waddenfonds halverwege december gestart is. In aanloop naar de informatiebijeenkomsten is er veel publiciteit gegenereerd (nieuwsbrief, persbericht, advertentiecampagne in regionale dag- en weekbladen) rond de nieuwe openstelling. Begin september bezochten een groot aantal potentiële aanvragers de drie bijeenkomsten in Noord-Holland (Afsluitdijk), Fryslân (Leeuwarden) en Groningen (Leegkerk). Naast algemene informatie, was er de mogelijkheid voor belangstellenden om in een speeddate specifiek

over het eigen project door te praten met vertegenwoordigers van het Waddenfonds. De reacties van de belangstellenden op de voorlichtingssessies zijn positief.

1.8.4 Perscommunicatie

De verzending van persberichten naar regionale, lokale en landelijke media is het afgelopen jaar geïntensiveerd. De reden daarvoor is de toename van het aantal subsidieregelingen van het Waddenfonds. Ook is er veel publiciteit gegenereerd rond de bijdragen uit het fonds voor grote projecten van het Investeringskader Waddengebied. Voor de investering van € 17 miljoen in de eerste serie van zes IKW-projecten heeft het Waddenfonds eind november een persconferentie belegd. Zowel regionale als landelijke media hebben in ruime mate aandacht besteed aan dit nieuws.

1.8.5 Geografisch Informatiesysteem

Na een intensieve voorbereidingsperiode is sinds mei van dit jaar het Geografisch Informatie Systeem (GIS) via de website van het Waddenfonds live voor iedereen te raadplegen. Op een geografische kaart van het Waddengebied toont het GIS op de site de locaties van de projecten, die met een subsidie van het Waddenfonds worden gerealiseerd. Zo kunnen bezoekers van de site op een toegankelijke en snelle wijze informatie krijgen over de ruim 200 projecten, waar het Waddenfonds in investeert.

1.8.6 Overige communicatie

Het afgelopen jaar is ook gestart met een plan voor aanpassingen aan de website om informatie toegankelijker te maken en beter te stroomlijnen. Ook is er een nieuwe communicatiestrategie ontwikkeld om de zichtbaarheid te vergroten, die in 2019 verder uitgebouwd en geëffectueerd zal worden. Ook heeft het Waddenfonds met regelmaat een digitale nieuwsbrief verstuurd. Die nieuwsbrief gaat naar 1300 adressen.

1.9 Programmaverantwoording

Paragrafen

1.9.1 Paragraaf bedrijfsvoeringkosten

In het overzicht van baten en lasten is de post organisatiekosten weergegeven. Deze post bestaat uit personeelskosten en bedrijfsvoering kosten.

Ter ondersteuning van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur is een kleine organisatie ingericht. Er is standaard sprake van een directeur/secretaris, programmamanager, controller, drie programmaregisseurs en ondersteuning.

Overige standaard substantiële personeelskosten betroffen inhuur van de beheerfunctie. Deze functie wordt uitgevoerd door de afdeling Financieringen en Subsidies van de provincie Fryslân. De overige ondersteunende diensten op het gebied van financiën, personeel, archief, communicatie, informatie en juridische zaken zijn structureel ingehuurd van de provincie Fryslân (als gevolg van art. 9 bestuursakkoord).

Ten slotte zijn in de bedrijfsvoeringskosten opgenomen de kosten van werkplekken, huisvestingskosten en bureaukosten en ook externe inhuur voor specifieke en specialistische advisering. De organisatiekosten bedragen in principe maximaal 5% van het gemiddelde van de rijks(jaar)dotaties tot het einde van de looptijd van het Waddenfonds (2026). Daarbij is afgesproken dat er prudent met de beschikbare ruimte voor bedrijfsvoeringskosten wordt omgegaan.

Medio 2018 viel te voorzien dat er vanwege vervanging door ziekte enerzijds en vanwege extra te verrichten werkzaamheden in het kader van de uitvoering van het Investeringskader Waddengebied extra personeel zou moeten worden ingezet. Daartoe is er een wijziging van de begroting 2018 én 2019 voorgesteld. Nadat ook de staten van de drie GR-provincies om een zienswijze is gevraagd op deze wijziging heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met het wijzigen van de begroting 2018 en 2019. Bij het opmaken van de jaarrekening 2018 is gebleken dat de post organisatiekosten van € 1.975.000,-- is overschreden met een bedrag van € 23.860,--. Reden daarvoor is gelegen in het feit dat in positieve saldo van de organisatiekosten uit 2017 van € 190.009,-- abusievelijk geen rekening is gehouden met een bedrag van € 50.000 voor detacheringskosten. Deze kosten waren nog niet in 2017 in rekening gebracht maar waren wel voorzien. Het bedrag van € 50.000 had derhalve het positieve saldo op organisatiekosten in 2017 moeten beïnvloeden en niet het saldo 2018. In Hoofdstuk 3 paragraaf 3.1 is deze overschrijding verwerkt is het (positieve) rekening resultaat. Opgemerkt wordt voorts dat het Algemeen Bestuur bij haar instemming met de wijziging van de begroting tevens heeft gevraagd om in 2019 meer inzicht te krijgen in de benodigde inzet van menskracht in de organisatie in relatie tot haar taken. Mede daarom heeft het Dagelijks Bestuur/Directeur in 2018 opdracht gegeven aan een extern bureau om een onderzoek te doen naar de werkzaamheden die de Waddenfondsorganisatie verricht , c.q. verwacht wordt te verrichten in relatie tot haar bezetting. Wanneer de uitkomsten van dit onderzoek bekend zijn zal hierover nader gerapporteerd worden. Dan zal er ook dus ook meer duidelijkheid komen over de in 2018 vastgestelde wijziging van de begroting 2019.

1.9.2 Paragraaf financiering

Deze paragraaf gaat over het beheer van de financiële middelen. De kaders voor het op een verantwoorde manier beheren van de financiële middelen worden gevormd door de Financiële Verordening en de wet Financiering decentrale overheden (Fido).

Ontwikkeling financieringssaldo

Dit betreft het saldobedrag dat het Waddenfonds ontvangen heeft tot ultimo 2018 maar nog niet heeft uitgegeven. Het saldo aan liquide middelen en deposito's bedroeg begin 2018 € 183 miljoen positief. Het saldo is gedurende het jaar iets afgenomen tot € 182 miljoen eind 2018. Medio december 2013 is de Wet Schatkistbankieren van kracht geworden. Dit houdt in dat decentrale overheden hun overtollige geldmiddelen verplicht bij het Ministerie van Financiën dienen onder te brengen. Ultimo 2018 stond er een bedrag van € 152 miljoen in rekening-courant en een bedrag van € 30 miljoen in twee deposito's bij het Agentschap van Financiën.

Beleggingen/ontvangen rente

Het grootste gedeelte van de tijdelijk overtollige geldmiddelen wordt op rekening-courant bij het Agentschap van Financiën aangehouden. De rentevergoeding hierop is gebaseerd op eonia, het eendaags interbancaire rentetarief. Het eonia% was in heel 2018 negatief, echter het Agentschap hanteert een minimaal rentetarief van 0%.

Daarnaast wordt er sinds eind april 2014 belegd in twee langlopende deposito's van elk € 15 miljoen bij het Agentschap van Financiën. Rente Totaal 2018: 422.174

Overzicht deposito's:

Bedrag	Looptijd	Datum ingang	Datum afloop	Rente%	Rente 2018
€ 15.000.000	7 jaar	30-04-2014	30-04-2021	1,22	€ 181.997
€ 15.000.000	9 jaar	30-04-2014	02-05-2023	1,61	€ 240.176

Ontwikkeling financiële markten

De ECB heeft in 2018 de refirente op 0,00% gehouden. De renteniveaus op de geld- en kapitaalmarkt zijn ook in 2018 onverminderd laag.

Risicobeheer treasury

De belangrijkste risico's voor de GR Waddenfonds zijn: renterisico en kredietrisico. De volgende maatregelen zijn genomen om deze risico's te beheersen.

Renterisicobeheer

Vanuit de wet Fido worden richtlijnen gegeven voor het renterisico voor korte- en lange termijnfinanciering. Het renterisico op kortlopende financieringen wordt beperkt door een zogenaamde kasgeldlimiet, 8,2% van de begroting. De GR Waddenfonds heeft overtollige liquiditeiten en maakt geen gebruik van kortlopende financieringen.

Voor de lange termijnfinancieringen geldt de renterisiconorm, die is van toepassing op vaste schulden en aangetrokken geldleningen. De GR Waddenfonds heeft geen langlopende schulden.

Kredietrisicobeheer

Het kredietrisico van de GR Waddenfonds is zeer gering. Tijdelijk overtollige geldmiddelen worden op basis van de Wet Schatkistbankieren uitsluitend en verplicht belegd bij het Ministerie van Financiën. De GR maakt geen gebruik van derivaten.

1.9.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de GR Waddenfonds in staat is om financiële risico's op te vangen zonder dat wijziging van beleid noodzakelijk is.

In de werkwijze voor de subsidies worden beschikte subsidies tevens gereserveerd als verplichtingen waarmee de uitgaven één op één lopen. Door met subsidieplafonds te werken kan het bestuur sturing houden en een programma voor dat jaar limiteren op het moment dat het bereiken van de doelen van het Waddenfonds in gevaar komen. Daarmee worden risico's als minimaal ingeschat.

Er bestaat echter wel een risico dat een subsidieaanvrager een bezwaar- en beroep procedure instelt tegen een afgewezen aanvraag. Om een eventuele honorering van bezwaar- en beroepschriften te kunnen dekken wordt 20% van het gedecentraliseerde jaarbudget als weerstandsvermogen aangehouden. Voor de berekening van het weerstandsvermogen wordt het jaarbudget vanaf 2018 van bijna € 29 miljoen gehanteerd. Hiermee wordt het weerstandsvermogen op € 5,8 miljoen berekend. Dit bedrag wordt binnen de algemene reserve afgezonderd van de vrij aanwendbare middelen. Halverwege de looptijd tot 2026 zal worden bekeken of het weerstandsvermogen naar beneden kan woorden bijgesteld.

Bij de organisatiekosten (onvoorzien) betreft het de materiële risico's (als huurcontract of personele conflicten). De materiële risico's worden als marginaal ingeschat. Uitgangspunt is dat eventuele risico's binnen de begrote organisatiekosten kunnen worden opgelost. Bij de organisatiekosten zijn de verzekeringen opgenomen waarmee bijvoorbeeld aansprakelijkheid is afgedekt.

Financiële kengetallen Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds			
1A. Netto schuldquote			
(bedragen x € 1.000)			
Bij jaarrekening ultimo jaar	*jaarrekening 2017*	*begroting 2018*	*aarrekening 2018*
A. Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	-	-	-
B. Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	1.585	1.585	1.209
C. Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	80.545	80.545	69.770
D. Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	30.000	30.000	30.000
E. Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	153.710	153.710	153.070
F. Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	70	70	28
G. Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	286	286	286
H. Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	31.604	29.308	32.057
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**-323%**	**-348%**	**-351%**
Toelichting: een negatieve schuldquote geeft aan dat er per saldo sprake is van een overschot aan middelen.			
Aangezien het Waddenfonds alleen middelen besteed die ze ontvangt van het Rijk in het kader van het Bestuursakkoor			
Decentralisatie Waddenfonds en de provincies geen middelen beschikbaar stellen, zal het Waddenfonds niet meer geld			
uitgeven dan dat ze uiteindelijk van het Rijk zal ontvangen.			
1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen			
(bedragen x € 1.000)			
Bij jaarrekening ultimo jaar	*jaarrekening 2017*	*begroting 2018*	*aarrekening 2018*
A. Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	-	-	-
B. Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	1.585	1.585	1.209
C. Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	80.545	80.545	69.770
D. Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f)	30.000	30.000	30.000
E. Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	153.710	153.710	153.070
F. Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	70	70	28
G. Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	286	286	286
H. Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	31.604	29.308	32.057
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**-323%**	**-348%**	**-351%**
Toelichting: een negatieve schuldquote geeft aan dat er per saldo sprake is van een overschot aan middelen.			
De quote is hetzelfde als bij 1A, het Waddenfonds verstrekt tot op heden geen leningen.			

2. Solvabiliteitsratio			
(bedragen x € 1.000)			
Bij jaarrekening ultimo jaar	*jaarrekening 2017*	*begroting 2018*	*aarrekening 2018*
A. Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	101.936	101.936	112.404
B. Balanstotaal	184.066	184.066	183.383
Solvabiliteit (A/B) x 100%	**55%**	**55%**	**61%**
Toelichting:			
Hoe hoger de solvabiliteit van een onderneming, hoe gezonder het bedrijf. Een solvabiliteitsratio van 25% – 40% wordt als gezond gezien. Het Waddenfonds is een tijdelijke regeling tot en met het jaar 2026 die tot doel heeft de middelen van het Waddenfonds te besteden in de Waddenprovincies. Aan het eind van de regeling zal de solvabiliteit de 0% nade			
3. Kengetal grondexploitatie			
Niet van toepassing bij GR Waddenfonds			
4. Structurele exploitatieruimte			
(bedragen x € 1.000)			
Bij jaarrekening ultimo jaar	*jaarrekening 2017*	*begroting 2018*	*aarrekening 2018*
A. Totale structurele lasten	7.732	58.120	21.589
B. Totale structurele baten	31.604	29.308	32.057
C. Totale structurele toevoegingen aan de reserves	24.694	-	20.173
D. Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	15.113	19.113	28.812
E. Totale baten	46.717	48.421	60.869
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	**31%**	**-20%**	**31%**
Toelichting:			
De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de jaarrekening is.			
5. Belastingcapaciteit			
Niet van toepassing bij GR Waddenfonds			

1.9.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

In de paragraaf kapitaalgoederen dient inzicht te worden gegeven in het onderhoudsprogramma van de kapitaalgoederen (zoals wegen, gebouwen en openbare ruimte), de financiële consequenties en de vertaling hiervan in de begroting. Deze paragraaf is voor de GR Waddenfonds niet van toepassing.

1.9.5 Paragraaf grondbeleid

Deze paragraaf is niet van toepassing.

1.9.6 Paragraaf lokale Heffingen

Deze paragraaf is niet van toepassing.

1.9.7 Paragraaf verbonden partijen

Verbonden partijen zijn vennootschappen, stichtingen of verenigingen waarin de GR Waddenfonds deelneemt. Deze zijn niet aan de orde.

2. Jaarrekening

2.1 Balans

2.1.1 Balans per 31 december 2018

Activa	31 december 2018	31 december 2017
Financiële vaste activa		
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische		
looptijd van één jaar of langer	30.000.000	30.000.000
Vlottende activa		
Voorraden		
Vooruitbetalingen	2.500	2.500
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter		
dan één jaar		
Rekening courant met het Rijk	151.588.656	153.141.482
Overige vorderingen	1.478.131	566.258
Liquide middelen		
Banksaldi	28.364	70.013
Overlopende activa		
Nog te ontvangen bijdragen van overige overheid	286.101	286.101
	183.383.753	184.066.355

Passiva	31 december 2018	31 december 2017
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	19.773.575	45.947.653
Bestemmingsreserve	73.524.045	41.697.797
Gerealiseerde resultaat	19.106.835	14.290.922
Totaal algemene reserve	112.404.455	101.936.372
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische		
looptijd korter dan één jaar		
Overige schulden	528.450	1.231.905
Overlopende passiva: Nog te betalen subsidies	69.770.435	80.544.754
Facturen onderweg	680.413	353.324
	183.383.753	184.066.355
Niet uit de balans blijkende verplichtingen		
huurovereenkomst Huis van de Wadden	70.000	70.000
IK project Vitale kust Eems-Dollard		8.784.046
Boekjaarsubsidie Waddenaccademie 2018		780.000
Boekjaarsubsidie Waddenaccademie 2019	1.200.000	
Ik Project Waddentools-habitatdiversiteit	805.923	
IK Project Ontwikkeling 20 MW waterstofelektrolyse	1.738.667	

2.1.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2018

	Realisatie vorig begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar	Realisatie begrotingsjaar
Baten			
Decentralisatie-uitkering	28.878.000	28.878.000	28.878.000
Rente	424.500	430.000	422.174
Onttrekking OP door vrijval projecten	2.035.227	0	1.789.399
Bate lager vastgestelde projecten	266.353		967.878
	31.604.080	29.308.000	32.057.451
Lasten			
Beschikte subsidies (toegevoegd aan OP)	3.818.518	22.916.000	5.479.365
Majeure projecten (toegevoegd aan OP)	1.024.032	31.629.000	12.513.814
Waddenacademie	1.200.000	1.200.000	1.200.000
Monitoring	75.866	100.000	63.700
Ontwikkelbudget	53.670	300.000	333.630
Bezwaarschriften			
Organisatiekosten	1.559.991	1.975.000	1.998.860
	7.732.077	58.120.000	21.589.368
Saldo van baten en lasten	23.872.003	-28.812.000	10.468.083
Onttrekking aan de algemene reserve	10.000.000	225.000	225.000
Onttrekking aan overloop bestemmingreserve	5.112.887	28.587.000	28.587.000
Toevoeging aan reserves naar Majeure projecten	-15.235.968		-11.407.500
Toevoeging aan overloop bestemmingsreserve	-9.458.000		-8.765.748
Gerealiseerde resultaat	14.290.922	0	19.106.835

2.1.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Deze jaarrekening dient als financiële verantwoording over het boekjaar 2018 van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds en is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Financiële vaste activa

Uitzettingen in ’s Rijksschatkist

De uitzettingen in ’s Rijksschatkist met een looptijd van langer dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende activa

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva

De in 2018 beschikte subsidies zijn in het boekjaar volledig als last verantwoord en toegevoegd aan de overlopende passiva (OP) 'Nog te betalen subsidies'. De onttrekking aan de overlopende passiva betreft de in 2018 daadwerkelijk uitbetaalde subsidies (voorschotten en afrekeningen). Vrijval van subsidies door lagere afrekeningen of het vervallen van projecten worden ten gunste van de programmarekening gebracht. De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde

2.1.4 Toelichting op de balans per 31 december 2018

Activa	31-12-2018	31-12-2017
Financiële vaste activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd langer dan één jaar		
Ministerie van Financiën, deposito's	30.000.000	30.000.000
(voor een nadere toelichting op de deposito's wordt verwezen naar de paragraaf Financiering)		
Vlottende activa		
Voorraden		
Vooruitbetalingen	2.500	2.500
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Ministerie van Financiën, rekening courant	151.588.656	153.141.482
Overige vorderingen		
Nog te ontvangen BTW	315.145	241.421
Nog te verrekenen subsidies	967.878	229.953
Nog te verrekenen huur en energielasten	73.834	82.564
Afrekening regieteam 2017	107.865	0
Overige vorderingen	13.213	12.124
Salaris: af te dragen premie soc.Vz	137	137
Declaraties personeel via salarisadm	59	59
	1.478.131	566.258
Liquide middelen		
Rabobank, rekening courant	28.364	70.013
Overlopende activa		
Nog te ontvangen bijdragen van overige overheid	286.101	286.101

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

Begrotingsbedrag verslagjaar	58.120.000
Drempelbedrag 0,75% van begrotingsbedrag	435.900
Minimaal drempelbedrag	250.000

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden	60.437	145.836	232.063	76.828
Ruimte onder het drempel bedrag	375.463	290.064	203.837	359.072

In beginsel moeten alle overtollige middelen in de schatkist worden aangehouden, tenzij deze middelen onder het drempelbedrag gerekend kunnen worden. De hoogte van het drempelbedrag hangt af van de omvang van de begroting. De drempel is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. Indien het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 3,75 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. De drempel is nooit lager dan € 250.000.

Passiva	**31-12-2018**	**31-12-2017**
Algemene reserve Waddenfonds		
Beginsaldo 1 januari	45.947.653	45.784.075
af: onttrekking	-225.000	-10.000.000
af: onttrekking naar reserve majeur	-30.000.000	
bij: bestemming resultaat 2016		10.163.578
bij: bestemming resultaat 2017	4.050.922	
Saldo 31 december	19.773.575	45.947.653

De algemene reserve bedraagt ultimo 2018 € 19,8 miljoen. Rekening houdende met het weerstandsvermogen van € 5,8 miljoen bedraagt de vrije algemene reserve per 31 december 2018 € 14 miljoen. Dit is exclusief het nog te bestemmen resultaat over 2018. De vrije algemene reserve is nader in te zetten voor de doelstellingen van het Waddenfonds.

Bestemmingsreserve		
Overloopreserve subsidieplafonds/tenders	8.765.748	13.458.000

De overloopreserve is ingesteld om de in het boekjaar opengestelde subsidieplafonds en tenders in het nieuwe boekjaar af te kunnen ronden. Het betreft het doorschuiven van subsidiebudgetten die het dagelijks bestuur als subsidieplafonds/tenders heeft opgenomen in openstellingsbesluiten waarvoor nog geen subsidieverlening (toekenningsbeschikkingen) in hetzelfde boekjaar kon plaatsvinden.

Voor de volgende thema's zijn budgetten doorgeschoven naar 2018:

Duurzame recreatie en toerisme 2016 (herkansing)		4.000.000
Brede openstelling 2017		9.458.000
Brede openstelling 2018	8.000.000	
Restant BLI 2018	765.748	
	8.765.748	13.458.000

Reserve majeure projecten

De reserve Majeure projecten is ingesteld projecten uit het Investeringskader meerjarig te kunnen financieren	64.758.297	28.239.797

Specificatie reserve majeure projecten:		
Vrij te besteden aan toekomstige majeure projecten	53.243.829	13.003.829
IK Vitale Kust Eems-Dollard	106.968	5.235.968
IK Viswad	10.000.000	10.000.000
subsidie Vismigratierivier Afsluitdijk DNA	1.000.000	
Subsidie Groene waterstof Chemiecluster Delfzijl	87.500	
Subsidie Demoproject restwarmteleiding	320.000	
	64.758.297	28.239.797
Gerealiseerd resultaat	19.106.835	14.290.922

Eigen vermogen	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2018
Algemene reserve	45.947.653	19.773.575
Bestemmingsreserve:		
Overloop bestemmingsreserve	13.458.000	8.765.748
Reserve majeure projecten	28.239.797	64.758.297
gerealiseerd resultaat	14.290.922	19.106.835
Totaal	**101.936.372**	**112.404.455**

Het verloop in 2018 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven

	Boekwaarde per 31-12-2017	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde per 31-12-2018
Algemene reserve	45.947.653		30.225.000	4.050.922	19.773.575
Bestemmingsreserve:					
Overloop bestemmingsreserve	13.458.000	8.765.748	13.458.000		8.765.748
Reserve majeure projecten	28.239.797	41.407.500	15.129.000	10.240.000	64.758.297
gerealiseerd resultaat	14.290.922	19.106.835	14.290.922		19.106.835
Totaal	**101.936.372**	**69.280.083**	**73.102.922**	**14.290.922**	**112.404.455**

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Overige schulden		
Crediteuren	528.143	1.231.643
Nog af te dragen loonheffing en pensioenpremies	307	262
Vooruit ontvangen bedragen		0
	528.450	1.231.905
Overlopende passiva		
Nog te betalen subsidies		
Beginsaldo 01 januari	80.544.754	97.956.263
Uitbetaalde subsidies	-27.154.599	-20.218.832
Beschikte subsidies, toegevoegd aan overlopende passiva	18.169.679	6.575.442
Toegekende bezwaarschriften		0
Vrijval subsidies door lagere definitieve beschikkingen	-1.789.399	-3.768.119
Saldo 31 december	69.770.435	80.544.754
Facturen onderweg	680.413	353.324

2.1.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten over 2018

	Raming	Realisatie
Baten		
Decentralisatie-uitkering Rijk	28.878.000	28.878.000
Decentralisatie-uitkering 2017		
Rente	430.000	422.174
rente schatkistbankieren		
Voor een nadere toelichting op de rente wordt verwezen naar		
de paragraaf financiering		
Onttrekking overlopende passiva door vrijval projecten	0	1.789.399
In 2018 zijn diverse projecten definitief vastgesteld. Bij 8 van die projecten is de subsidie lager vastgesteld dan de toegekende beschikking. Hierdoor is in totaal een bedrag van € 1.789.399 vrijgevallen uit de overlopende passiva. Bij 3 projecten is er teveel aan voorschotten uitgekeerd. Hierop is € 967.878 terug gevorderd		
Ontvangst lager vastgestelde projecten		967.878
Lasten		
Beschikte subsidies, toegevoegd aan overlopende passiva		
Reguliere openstellingen		
Herkansing 2017	4.000.000	1.938.374
Bredeopenstelling 2017	9.458.000	3.306.739
Brede openstelling 2018	8.000.000	
BLI 2018 01	1.000.000	234.252
	22.458.000	5.479.365

Majeure projecten		
subsidie Vismigratierivier Afsluitdijk DNA	1.000.000	
subsidie Vitale Kust Eems-Dollard (deel 2017)	8.784.000	8.784.046
budget viswad	10.000.000	
Subsidie WEC 2018	1.186.100	1.186.063
Subsidie Programma Vermarkten Werelderfgoed Waddenzee 2018	533.000	533.000
Subsidie Green Goods Texel 2018	550.000	550.000
Subsidie Pilot ophogen landbouwgr POL	57.800	57.800
Subsidie Vissen voor verbinding	200.000	200.000
Subsidie Verbinding rond Sud Ie	150.000	150.000
Subsidie Slow Mill Pilot Texel	588.400	588.489
Subsidie Centrum Gastvrij Schierm	80.000	80.000
Subsidie Demonstratie AHPD Ameland	354.400	354.416
Subsidie Groene chemie uit CO2 en zonlicht	30.000	30.000
Subsidie Groene waterstof Chemiecluster Delfzijl	87.500	
Subsidie Demoproject restwarmteleiding	320.000	
	23.921.200	12.513.814

In 2018 zijn voor bovengenoemde thema's subsidieplafonds en tenders opengesteld. Voor een nadere toelichting op de beschikte subsidies wordt verwezen naar het jaarverslag.

Subsidie Waddenacademie	1.200.000	1.200.000

Met ingang van 1 juli 2014 is aan de Waddenacademie een budgetsubsidie

toegekend van jaarlijks € 1,2 miljoen.

	Raming	**Realisatie**
Monitoring	100.000	63.700

Voor het onderdeel ‘Monitoring’ zijn in 2018 voor € 63.700 aan uitgave geweest. Dit onderdeel is bedoeld om vanuit het Waddenfonds de door de Waddenacademie te ontwikkelen en onderhouden Monitor structureel te vullen met Waddenfonds-specifieke gegevens.

Ontwikkelbudget	300.000	333.630

Vanaf medio 2015 is door wijziging van de begroting een budget beschikbaar gesteld om – voorafgaand aan subsidieaanvragen – het Waddenfonds de kwaliteit van aanvragen voor complexe vraagstukken te laten bevorderen. Middelen in dit kader kunnen onder andere worden ingezet om vooronderzoek, haalbaarheidsonderzoek en coalitievorming te realiseren.

In 2018 heeft het Waddenfonds tegelijk met een brede thematische openstelling een koppeling aangebracht met een zgn. voucherregeling. Daarmee werd beoogd om de kwaliteit van subsidieaanvragen te verhogen. In feite zou de verleende voucher als subsidie beschikbaar kunnen worden gesteld uit de post 'Subsidies, thema's/programma's'. Er is echter voor gekozen om deze 'proef' vanuit het ontwikkelbudget te bekostigen. Het aantal aanvragen voor de voucher was echter dusdanig succesvol dat het beschikbare ontwikkelbudget werd overschreden. De voucherregeling zal in 2019 worden geëvalueerd.

Organisatiekosten

Organisatiekosten 2018	1.975.000	1.998.860

Voor een nadere toelichting op de organisatiekosten wordt

verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Saldo van baten en lasten

Het saldo van de totale baten en totale lasten bedraagt €	0	10.468.083

positief

Onttrekking aan algemene reserve.

In 2018 is het budget organisatiekosten met €225.000 opgehoogd ten laste van de algemene reserve. Zie paragraaf bedrijfsvoering	225.000	225.000
Onttrekking aan overloop bestemmingreserve	28.587.000	28.587.000

In 2017 zijn er op diverse openstellingen en Majeure projecten minder of geen bestedingen geweest. De openstelling liepen door in 2018 en zijn opnieuw opgenomen in de begroting. De Majeure projecten die in 2017 niet of gedeeltelijk besteed waren zijn in 2018 ook weer aan de begroting toegevoegd.

Mutatie reserves Majeur	0	-11.407.500
Mutatie reserve overloop	0	-8.865.748

De mutatie in de reserves betreft het doorschuiven van subsidiebudgetten die het dagelijks bestuur in 2018 als subsidieplafonds/tenders heeft opgenomen in openstellingsbesluiten maar waarvoor nog geen subsidieverlening (toekenningsbeschikkingen) in 2018 kon plaatsvinden. Afronding van het openstellingsbesluit vindt in het nieuwe boekjaar plaats. Dit geld ook voor de toegekende majeure projecten waarvan een deel niet beschikt is

Voor een specificatie van de doorgeschoven budgetten naar de diverse thema's wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Gerealiseerde resultaat	19.106.835

2.2 Publicatie Wet Normering Topinkomens

Samenstelling bestuur 2018
Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Naam		Functie	Duur dienst-verband in het verslag-jaar	Omvang dienst-verband	Gewezen topfunctionaris?	Fictieve Dienstbetrekking?	Beloning	belastbare en variabele onkosten vergoeding	Beloningen betaalbaar op termijn	Totaal bezoldiging	Toepasselijk WNT - Maximum	Motivering indien overschrijding : zie
Algemeen Bestuur												
Henk Staghouwer	Gedeputeerde provincie Groningen	AB lid (Voorzitter)	29-04-2015 / 31-12-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Klaas Kielstra	Gedeputeerde Provincie Fryslân	AB lid	20-05-2015/31-12-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Cees Loggen	Gedeputeerde Provincie Noord-Holland	AB lid	26-05-2015/31-12-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Tjerk Voigt	Statenlid Provincie Fryslân	AB lid	20-12-2017/31-12-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Pieter Kraaima	Statenlid Provincie Fryslân	AB lid	20-05-2015/18-04-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Machiel Aarten	Statenlid Provincie Fryslân	AB lid	18-04-2018 / 31-12-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Jacob Star	Statenlid Provincie Groningen	AB lid	01-07-2016 / 31-12-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Harrie Miedema	Statenlid Provincie Groningen	AB lid	29-04-2015 / 31-12-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Wim Bakker	Statenlid Provincie Noord-Holland	AB lid	08-02-2016 / 31-12-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Esther Rommel	Statenlid provincie Noord-Holland	AB lid	08-02-2016 / 31-12-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Dagelijks Bestuur												
Henk Staghouwer	Gedeputeerde provincie Groningen	DB lid (Voorzitter)	29-04-2015 / 31-12-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Klaas Kielstra	Gedeputeerde Provincie Fryslân	DB lid	20-05-2015 / 31-12-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Cees Loggen	Gedeputeerde Provincie Noord-Holland	DB lid	26-05-2015 / 31-12-2018	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	**0**	n.v.t.	n.v.t.
Directie												
Drs. A.F. van de Klundert	Waddenfonds	Directeur / secretaris	01-11-2012 / 01-04-2018	1 fte	deels	nee	18530,76	-3750,03	4845,75	**19.626,48**	189000	n.v.t.
Dick Hamhuis	Waddenfonds	Directeur / Secretaris	01-07-2017 / 31-12-2018	1 fte	nee	nee	105894,6	0	17483,04	**123.377,64**	189000	n.v.t.
Benry Bolscher	Waddenfonds	Plv. Directeur / secretaris	01-07-2017 / 31-12-2018	1 fte	nee	nee	111.200,00	-	0	**111.200,00**	189000	gedetacheerd van de prov. Fryslan aan het Waddenfonds
Marre Walter	Waddenfonds	Plv. Directeur / secretaris	23-02-2018 / 31-12-2018	1 fte	nee	nee	167.440,00	5.335,00	0	**172.775,00**	189000	externe inhuur : via Veranderpartners

3. Overige gegevens

3.1 Resultaatbestemming

Het dagelijks bestuur van het Waddenfonds stelt voor om het gerealiseerde resultaat over 2018 als volgt te bestemmen:

Gerealiseerd resultaat 2018 € 19.106.835

Explicitatie rekeninigsaldo	Bedrag
Exploitatie en Organisatie kosten	- 28.000,00
Niet besteed op subsidieplafonds 2017	8.212.000,00
Niet besteed op budget Majeure Projecten 2018	7.707.800,00
Niet opengesteld van subsidieplafonds 2018	458.000,00
Vrijval door vaststelling of Herziening	2.757.000,00
Totaal	19.106.800,00

Toe te voegen aan reserves:

Toe te voegen aan bestemmingsreserve majeure projecten € 7.707.800

Toe te voegen aan de algemene reserve Waddenfonds € 11.399.035

Totaal € 19.106.835